

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Uprchlictví v České republice v kontextu současné migrace z Ukrajiny

Vypracovala: Bc. Viktorie Mňuková

Vedoucí práce: Mgr. Anna Davis, M.A.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 21. dubna 2023

Viktorie Mňuková

Poděkování

Děkuji Mgr. Anně Davis za kvalitní vedení mé diplomové práce a za seznámení s jiným pohledem na celkovou problematiku uprchlictví. Téma si opět získalo mé srdce a nadále bych s ním chtěla pokračovat. Děkuji také všem účastníkům výzkumu, kteří se mnou ochotně spolupracovali a pomohli mi vyplnit dotazník bez kterého by se praktická část nemohla napsat. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině a blízkým přátelům za podporu v době psaní celé práce.

Abstrakt

Cílem diplomové práce bude zachytit pohled vybraných respondentů z Jihočeské univerzity na současné téma uprchlictví z Ukrajiny do České republiky. Autorka se pokusí srovnat názory zachycené ve svém šetření s šetřením prováděným v bakalářské práci. Zjištěné výsledky autorka porovná také s relativními šetřeními veřejného mínění zachycenými sociology. Autorka ve své práci zdůvodní metody, které si pro šetření zvolila a upřesní je.

V úvodu práce nás obecně seznámí s problematikou uprchlictví zejména toho, kvůli kterému registrujeme v současné době nejvíce uprchlíků. Jedná se o rusko-ukrajinský konflikt. Autorka nás seznámí s termíny, které ve své práci bude používat, jako je hostitelství, Dublinský systém nebo žadatel o udělení mezinárodní ochrany.

Klíčová slova

Ukrajina, uprchlictví, migrace, solidarita, humanitární pomoc, migrační trasy, vysídlené osoby, hostitelství

Abstract

The aim of the thesis will be to capture the perspective of selected respondents from the University of South Bohemia on the current topic of refugee migration from Ukraine to the Czech Republic. The author will try to compare the views captured in her survey with the survey conducted in her bachelor thesis. The author will also compare the findings with relative opinion polls captured by sociologists. In her thesis, the author will justify the methods she has chosen for the survey and specify it.

The introduction of the thesis introduces us to the issue of refugees in general, especially the one that currently produces the most refugees, the Russian-Ukrainian conflict. The author will introduce us to the terms she will use such as hosting, the Dublin system or applicant for international protection.

Keywords

Ukraine, refugees, migration, solidarity, humanitarian aid, migration routes, displaced persons, hosting

Obsah

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
2 MIGRACE, UPRCHLICTVÍ, HOSTITELSTVÍ A POJMY SOUVISEJÍCÍ S PROBLEMATIKOU	9
2.1 MIGRACE A UPRCHLICTVÍ	9
2.2 HOSTITELSTVÍ	14
2.3 DUBLINSKÝ SYSTÉM	14
2.4 POJMY SPOJENÉ S PROBLEMATIKOU	15
3 UPRCHLICTVÍ V ČR	17
3.1 PŘÍCHOD UPRCHLÍKŮ DO ČR	17
3.2 MIGRACE Z UKRAJINY PŘED VYPUKNUTÍM VÁLKY 2022	19
3.3 MIGRACE Z UKRAJINY PO VYPUKNUTÍ VÁLKY 2022	21
3.3.1 <i>Reálné příběhy z Ukrajiny po vypuknutí války</i>	22
4 HUMANITÁRNÍ POMOC	24
4.1 CÍLE A DEFINICE HUMANITÁRNÍ POMOCI	24
4.2 NÁSTROJE HUMANITÁRNÍ POMOCI	25
4.3 EU V HUMANITÁRNÍ OBLASTI	26
5 NEVLÁDNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	28
5.1 ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ UKRAJINĚ	28
5.1.1 <i>Člověk v tísni (ČvT)</i>	29
5.1.2 <i>Český červený kříž (ČČK)</i>	30
5.1.3 <i>CARE Česká republika</i>	31
6 FÁZE POMOCI UKRAJINĚ	32
6.1 VYHLÁŠENÍ NOUZOVÉHO STAVU	34
6.2 NÁSLEDUJÍCÍ OPATŘENÍ V ČR	35
6.3 POMOC MÍŘÍCÍ Z ČECH NA UKRAJINU	36
6.4 ČASOVÁ OSA POMOCI EU	37
7 PRAKTICKÁ ČÁST	42
7.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ V BP	42
7.2 CÍLE PRÁCE	43
7.2.1 <i>Výzkumné otázky</i>	43
7.2.2 <i>Předpoklady</i>	44
7.3 METODIKA	45
7.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	46
7.5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ	46
7.6 DISKUZE A ZÁVĚR	65
8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	70
9 ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY	72
10 SEZNAM TABULEK	80
11 SEZNAM MAP	80
12 SEZNAM GRAFŮ	80
13 PŘÍLOHY	81

ÚVOD

V úvodu své diplomové práce bych ráda začala citátem, o kterém si myslím, že velmi konkrétně zachycuje celou popisovanou situaci. Nejde tak ani o situaci migrace a uprchlictví, které doprovází svět již od minulosti, přes velmi aktivní současnost a nepochybně i budoucnost, jako o lidskost, solidaritu a empatii. Tato slova mají v současnosti jednoho společného jmenovatele, a tím je rusko-ukrajinský konflikt a životy s ním spojené. Citát je vypůjčený od Jeana-Clauda Junckera (2017) „My Evropané bychom měli pamatovat, že Evropa je kontinent, kdy skoro každý byl kdysi uprchlíkem. Naše společná historie je značená miliony Evropanů utíkajících před náboženským nebo politickým pronásledováním, před válkou, diktaturou nebo nátlakem.“ Je obrovský rozdíl, jak se chcete po Evropě pohybovat. Zatímco pro turisty je snadné si sbalit věci a procestovat svět, pro občana, který se snaží uniknout ze své vlasti, to tak jednoduché není. Práce se zaměřuje na přesný typ pohybu a tím je uprchlictví z Ukrajiny do České republiky. Provázanost těchto dvou zemí sahá až do historie a jejich spolupráce se rozvíjí i v současné době. Ukrajinská národnostní menšina byla totiž v České republice nejpočetnější menšinou již před vypuknutím konfliktu a s jejím navýšením se do budoucna i tak počítalo. S tématem uprchlictví jsem se poprvé setkala na vyšší úrovni, nepočítám média či televizní zpravodajství, na vysoké škole během hodin pana doktora Murada. Téma uprchlíků, migrace, integrace a celkového života lidí, kteří jsou nuceni opustit svůj domov kvůli blížícímu se nebezpečí mě chytlo za srdce. Chtěla jsem se o dané problematice dozvědět mnohem více a detailněji, jednotlivé příběhy a fakta mě čím dál tím více dováděli k zamyšlení, kdo těmto lidem pomůže a zda bych mohla i já. A právě toto byl důvod, proč jsem si na konci druhého ročníku bakalářského studia zvolila téma migrace jako téma bakalářské práce. Snažila jsem se zjistit, jaký je pohled jiných mladých lidí kolem mě, a proto jsem si zvolila, jako výzkumnou skupinu studenty Jihočeské univerzity, kterou sama navštěvuji.

Ve chvíli, kdy jsem si měla vybrat téma diplomové práce byla má volba jasná. Chtěla jsem se opět věnovat tomu, co mě zajímá, a co bych chtěla i nadále v životě dělat. Toto téma je pro mě velmi důležité i z hlediska osobních zkušeností. Práce v Amnesty Internacional a Člověku v Tísni mi byla velmi nápomocná. Mimo jiné jsem věděla, že pokud budu

pokračovat v podobném tématu, daly by se výsledky obou šetření v jistých bodech porovnávat, a tím by mohla být práce unikátní.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části je kladen důraz především na seznámení s celkovou problematikou, s jednotlivými pojmy, které s tématem souvisí, a s termíny, které jsou potřeba znát. V teoretické části jsou tyto informace podloženy relativními zdroji, které odkazují na výzkumy a šetření jednotlivých organizací. V praktické části se odvíjíme od výsledků dotazníkového šetření, kde jsou opět dotazováni studenti Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity. Díky vyhodnocení dotazníku získáme odpovědi na výzkumné otázky a předem stanovené předpoklady.

1 TEORETICKÁ ČÁST

2 Migrace, uprchlictví, hostitelství a pojmy související s problematikou

V průběhu osmdesátých a zejména v začátcích devadesátých let došlo k nárůstu migrace ve všech zemích OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj). Tento nárůst byl způsoben otevřením hranic ve východní Evropě a rychlým ekonomickým růstem v několika asijských zemích. Tento trend dosáhl vrcholu v letech 1992-1993 a ovlivnil všechny hlavní země přijímající imigranty, primárně Kanadu, Německo a Japonsko. Po tomto období došlo k významnému poklesu počtu legálních přistěhovalců do zemí OECD, a to primárně kvůli přísným omezením a intenzivní kontrole migrací. I přesto, že pokračovaly migrace rodinných příslušníků a žadatelů o azyl a regionální konflikty vedly k početným příjezdům žadatelů o azyl (Horáková, 2003).

V dnešní době představuje migrace lidí klíčový prvek, který má vliv na rozvoj společnosti a ovlivňuje všechny oblasti, které jsou v kompetenci státu. Počet lidí, kteří momentálně migrují v rámci Evropy, je nejvyšší v historii. S čímž úzce souvisí situace na Ukrajině, ale mimo to také neklid v Sýrii, Iráku či Afghánistánu (Marczyová, 2016).

Migrační pohyby, díky současné situaci zasáhly každou evropskou zemi. Obyvatelé Evropy se stěhují, jak uvnitř kontinentu, tak mimo něj. Do Evropy přichází migranti a uprchlíci z různých částí světa, aby zde začali nový život. Proto má Evropa vytvořené postupy pro přijímání migrantů a uprchlíků, jakož i programy pro jejich integraci, čímž se tento kontinent odlišuje od ostatních (Niessen, 2000).

2.1 Migrace a uprchlictví

Existuje mnoho názorů na migraci a její procesy. Jedním z nich, se kterým se ztotožňuje Hauptfeischová (2017) je, že každý hromadný odchod reprezentuje sílu lidského ducha, odvahy a chytrosti, které porážejí byrokratické překážky vedené bohatými lidmi, kteří se bojí migrantů. Z této citové perspektivy je každá migrační politika, která nenabízí otevřené dveře, krutá.

Migrace

Pojem migrace dokáže popsat pojem stěhování, který zahrnuje pohyb v prostoru s cílem změnit místo pobytu. Migrace znamená přemístění člověka na jiné území, což následně

může mít vliv na obě místa – jak na to, odkud jedinec odešel, tak na teritorium, kam se přestěhoval.

- Migrace pracovní – migrace jednotlivců z vlastního rozhodnutí, proto bývá často označována jako migrace individuální.
- Migrace skupinová – jednotlivé osoby se mezi sebou v rámci celé skupiny znají, například členové rodiny.
- Migrace masová – není brána jako individuální, ale jako kolektivní chování, které odráží klima celkové situace ve společnosti. Migrující lid často nemá ani tušení, do jakého konkrétního státu míří, nebo kde se chtějí usadit.

(Uherek,2015)

Pohyb osob přes hranice je velmi složitý sociální jev, jehož právní regulace je komplexní jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. V dnešní době rozlišujeme mimo migrace pracovní/skupinové/individuální také migraci mezinárodní a vnitrostátní. Mezinárodní migrace se dělí na dvě formy:

- Legální migrace zahrnuje pohyb osob přes státní hranice s úmyslem pobytu, přičemž splňují podmínky stanovené právními předpisy a jsou v souladu se systémem státních orgánů a institucí.
- Nelegální migrace – jedná se o situaci, kdy cizinci vstupují nebo zůstávají na území státu bez splnění podmínek pro oprávněný vstup a pobyt stanovený právními předpisy. Tato forma migrace se často označuje jako nelegální nebo neoprávněná, neboť porušuje zákony a může mít negativní dopad na státní bezpečnost a sociální systém země pobytu (Marczyová,2016).

V neposlední řadě se dá migrace dělit z hlediska délky doby trvání. Dle Honouskové, Flídrové a Janků (2014):

- a) Krátkodobá – trvající 3 až 12 měsíců
- b) Dlouhodobá – dlouhodobá migrace se vyznačuje překročením více než 12 měsíců
- c) Trvalá – permanentní (neustálé prodlužování pobytu)
- d) Kyvadlová – migranti opakovaně střídají pobyt mezi hostitelskou zemí a zemí svého původu
- e) Přechodná – daný stát je pouze tranzitní zastávkou do cílového státu

Migrant

Osoba s označením migrant je ta, která se přesouvá z jednoho místa na druhé. Osoba, která se rozhodne dobrovolně opustit své domovské území a odejít do jiné země, s cílem zlepšit svou finanční situaci, získat lepší vzdělání nebo z důvodů rodinné povahy, se nazývá ekonomický migrant (Bejček, 2016).

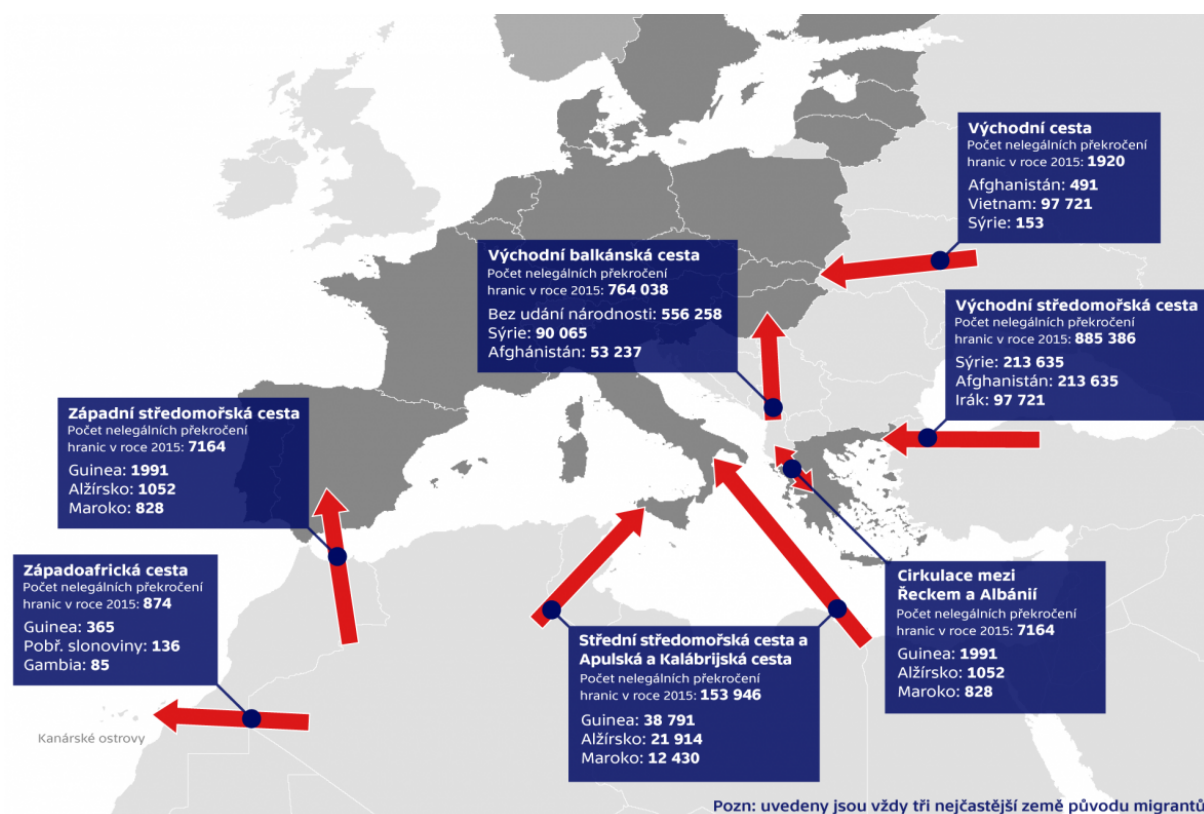
Migrační trasy

Migrační trasy jsou dle Mareše (2020) cesty, po kterých se migranti nejčastěji přesouvají. Tyto trasy jsou často označovány podle nejvíce frekventovaných cest, po kterých se uprchlíci snaží dostat do Evropy. V současné době se eviduje přibližně osm hlavních migračních tras.

Trasy:

1. Západoafrická trasa
2. Trasa západního středomoří
3. Trasa východního Středomoří
4. Západobalkánská trasa
5. Středomořská trasa
6. Trasa Apulie a Kalábie
7. Trasa z Albánie
8. Trasa přes východní hranici Evropské unie

Mapa č.1: Migrační cesty do Evropy za rok 2015

Zdroj: <http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/53-grudzien-2015/glowne-szlaki-migracyjne-do-europy-z-podanymi-najliczniej-grupami-migrantow>.

Uprchlíctví

V roce 1948 byla v rámci OSN přijata Úmluva o právním postavení uprchlíků, která stanovila definici pojmu uprchlík, jejich práva a povinnosti ratifikujících států, principy spolupráce a další záležitosti. Tato mezinárodní dohoda představovala první komplexní smlouvu a byla závazně potvrzena v platnost roku 1951. Ratifikující státy se tímto zavázaly k dodržování úmluvy a poskytnutí azylu uprchlíkům je pro ně povinností (OSN,2014).

Uprchlík

Uprchlíkem bývá označována osoba, která opustila území svého státu díky mimořádným okolnostem a nemůže nebo se nechce vrátit zpět. Obvykle se mimořádnými okolnostmi myslí válečné konflikty, násilí, či politická nestabilita v zemi (Potočný,2006).

Zásadním rozdílem mezi pohybem uprchlíků a migračním procesem spočívá v pocitu strachu, který uprchlíka nutí opustit svou vlastní zemi (z pravidla to bývá země původu). Na rozdíl od migranta potřebuje uprchlík nejen humanitární pomoc, ale primárně mezinárodní ochranu (World Bank Group 2015).

Základní práva a svobody jsou univerzální a platí pro všechny osoby bez ohledu na jejich původ, rasu, náboženství nebo jiné rozdílnosti. Státy jsou zodpovědné za zajištění a dodržení těchto práv a svobod pro všechny, včetně osob migrantů a uprchlíků, a to již od okamžiku jejich vstupu na území státu (Marczyová,2016).

Vysídlené osoby

Pojem, který bývá často spojován nebo zaměňován s pojmem uprchlík je termín vysídlené osoby. Dle Crispa (2000) jsou vysídlené osoby ty, kteří museli opustit své bydliště z důvodu pronásledování, ozbrojeného konfliktu, násilí nebo přírodních katastrof a ekologických důvodů. Důležité je rozlišování mezi vnitřně vysídlenými osobami, které zůstávají uvnitř svého domovského státu, a externě vysídlenými osobami, které opustili hranice svého státu.

Podle odhadů UNHCR, organizace pro ochranu uprchlíků OSN, je aktuálně celosvětově největší počet osob nuceně vysídlen od druhé světové války. V první polovině roku 2022 muselo opustit své domovy zhruba 103 milionů lidí, z nichž více než polovinu tvoří osoby vnitřně vysídlené. Nejvíce lidí hledajících útočiště mimo svou zemi pochází ze Sýrie a Venezuely. Není překvapení, že v současné době třetí místo zaujímá právě Ukrajina (ČvT, 2023).

Žadatel o udělení mezinárodní ochrany –Tuto osobu lze označit jako žadatele o azyl nebo žadatel o mezinárodní ochranu, který se nachází v jiném členském státě Evropské unie. Pokud bude této osobě azyl udělen, stává se z ní tzv. Azylant (Zákon 325/1999 Sb.) V tomto případě bereme **azyl** jako stát, který může poskytnout ochranný status osobě bez státní příslušnosti nebo státnímu příslušníku třetí země, pokud hrozí pronásledování z důvodů uvedených v mezinárodních i národních právních předpisech. Pro získání azylu v České republice musí žadatel splnit kritéria stanovená v zákoně o azylu, tedy být pronásledován kvůli uplatňování politických práv a svobod, nebo mít důvodný strach z pronásledování na základě rasového, náboženského, národnostního nebo genderového původu (Rožňák a kol.,2018).

2.2 Hostitelsví

Příliv zahraničních pracovních sil má především pro hostitelskou zemi pozitivní dopady. Podle průzkumu mohou migranti vyplnit mezery na trhu práce v oblastech, které nejsou pro místní obyvatele příliš atraktivní, a těch je na trhu práce dostatek. Patří sem například pohostinství, úklidové služby, stavebnictví a dělnické práce. Tento příliv pracovní síly zvyšuje agregátní poptávku po zboží a službách, což přispívá k ekonomickému růstu země. Zahraniční migranti také mohou předávat nové znalosti místním pracovníkům a pokud jde o kvalifikované pracovníky a specialisty, může to vést k úsporám v nákladech na vzdělávání. Hostitelská země tedy získává kvalitní kvalifikovanou sílu (Heczko,2007).

Kontrola nad globální migrací je vzhledem k tomu, že si jen velmi málokterá vláda nárokuje právo omezovat odchod obyvatel, v podstatě nastavena podle toho, jak si hostitelské země vykládají své zájmy. Nicméně, i když jsou vysokopříjmové země demokratické, jejich migrační politika často neodráží názory domorodých voličů. Ve Velké Británii například 59 % obyvatel, včetně imigrantů, si myslí, že je zde již „příliš mnoho“ imigrantů. Avšak, v demokratických zemích původní obyvatelé většinou tolerují migraci jen do té míry, dokud ji považují za přínosnou pro sebe (Hauptfleischová, 2017).

Hostitelské země se ale také potýkají v souvislosti s migrační krizí s řadou problémů, jako například začleňování migrantů na trh práce, integrování cizinců do místních sociálních zvyklostí a řešení trestné činnosti, která je s migrační krizí spojena (Chaloupková,2006).

2.3 Dublinský systém

V 80. letech 20. století se v Evropě vyskytl prudký nárůst žádostí o azyl, což způsobilo, že některé země se dostaly do situace přetížení administrativy. Žadatelé o azyl museli čekat neúměrně dlouho na vyřízení své žádosti, a to i navzdory existenci Schengenské dohody. Ta totiž zavazovala pouze země, které ji podepsaly, a proto bylo nutné přijmout opatření, která by zavazovala všechny státy tehdejších Evropských společenství (Marinho,1998).

Vzhledem k této situaci bylo nutné, aby Evropská společenství uzavřela dohodu, která by stanovila společná pravidla pro přidělování zodpovědnosti mezi státy při posouzení žádostí o azyl. Tato Úmluva byla podepsána 15. června 1990 v irském Dublinu, tudíž je název Úmluvy odvozen od města, kde byla Úmluva podepsána (MVCR,2018). Tato smlouva nabrala platnost dne 1.9.1997 a podepsaly ji všechny tehdejší členské státy Evropské unie,

a také Island a Norsko. Výjimkou tohoto data bylo Švédsko a Rakousko, pro které začala Úmluva platit až o měsíc později. Od ledna následujícího roku poté platila také pro Finsko (COE,2018). Státy, které Úmluvu přijaly si slibovali především zefektivnění rozhodovacích procesů a tím i zrychlení celého procesu přijímání uprchlíků (Marinho,1998).

2.4 Pojmy spojené s problematikou

Děti bez doprovodu – Podle posledních dat z roku 2014 požádalo v Evropské unii o azyl 23 100 dětí bez doprovodu. Organizace World Vision odhadla, že jen v Srbsku se nachází asi 8000 takových dětí. Dítě bez doprovodu je definováno jako osoba mladší 18 let, která není pod péčí svých rodičů nebo jiné dospělé osoby. Přístup k uprchlickým dětem bez doprovodu se řídí zásadou jednání v nejlepším zájmu dítěte, jak stanoví Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR,2021).

Poskytování pomoci a ochrany nezletilým dětem, které přichází na území ČR bez doprovodu jiných osob, je regulováno režimem ochrany nezletilých cizinců bez doprovodu. Dětem, které přijíždějí na území ČR s doprovodem jiných osob než svých rodičů, je poskytována pomoc a ochrana podle jejich potřeb. Mezinárodní dohody, jako je dvoustranná smlouva mezi Ukrajinou a ČR, usnadňují zajištění péče o děti z Ukrajiny na našem území (MPSV,2022).

Cílová země migrace – Jedná se o zemi, která je pro migranty cílovou destinací. Zejména ve vztahu k posledním letem. Po roce 2013, ale i po roce 2018 se jedná o tzv. „staré“ členské státy Evropské unie (Francie, Belgie, Německo, Švýcarsko, Nizozemsko, Švédsko), ale i Anglie (SOCTA, 2021).

UNHCR – Jedná se o zkratku organizace Úřad vysokého komisaře OSN, která slouží k pomoci uprchlíkům. Jedná se o jednu z mnoha pomocných organizací OSN, která vznikla primárně v důsledku masové migrace ve světě během druhé světové války. Účelem založení organizace bylo nejprve pomoci více než milionu evropských uprchlíků. Ukázalo se, že nárůst počtu uprchlíků nebyl pouze jednorázový, spíše naopak. Následně byla organizace rozšířena na uprchlíky celého světa, a to na dobu neurčitou, tedy do doby, dokud nebude problém s uprchlíky vyřešen (UNHCR,2016). Podmínky činnosti UNHCR v České republice stanoví Dohoda mezi vládou České republiky a Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR,2019).

Zařízení pro zajištění cizinců (ZZC)- Tato zařízení stojí mimo běžnou azylovou strukturu, protože jsou v nich umístěni migranti, kteří pobývají v zemi nelegálně. Tito lidé porušili svým pobytem zákon České republiky a čekají na vyhoštění ze země. Do těchto zařízení se nedostanou lidé, kteří požádali v ČR o mezinárodní ochranu. Dle zákona v těchto zařízeních mohou být pouze osoby starší 15 let (MVCR,2015).

Ženevská úmluva – V Ženevě na zvláštním zasedání 28. července 1951 byla schválena tzv. Ženevská úmluva. Platnost nabyla až o 3 roky později 22. dubna 1954 a později roku 1967 byl přidán Protokol týkající se právního postavení uprchlíků. Ženevská úmluva je považována za základní kámen mezinárodního režimu ochrany uprchlíků. Úmluva je brána jako věkově neutrální, neobsahuje výslovná ustanovení, která by se týkala dětí (Sdělení č.208/1993 Sb.).

3 Uprchlíctví v ČR

S uprchlictvím jako nedobrovolnou formou migrace se Česká republika potýká již po mnoho let. Problematikou uprchlictví, migrace a integrace se v ČR zabývá Ministerstvo vnitra ČR. Česká republika umožňuje občanům třetích zemí získat dlouhodobé pobytové oprávnění, ale to vyžaduje splnění určitých kritérií a dokazování účelu pobytu. Tato politika se však neřadí mezi formální kvótní nebo bodové systémy, ale spíše mezi neformální (Čížinský a spol.2014).

Před rokem 1989 působila většinou jako země, která vysílala uprchlíky, ale s nástupem demokracie v 90. letech se situace zcela změnila. Z naší země, která byla dříve brána spíše jako emigrační země, se postupem času stala země tranzitní a velmi rychle také cílová destinace pro tisíce uprchlíků. Díky své poloze uprostřed Evropy, relativně stabilní politické situaci a rozvinuté ekonomice, má Česká republika ve srovnání s jinými zeměmi v evropském migračním prostoru výhodné postavení (Rákoczyová, Trbola 2019).

3.1 Příchod uprchlíků do ČR

Krise s rapidně velkým příchodem uprchlíků vygradovala v roce 2015, kdy podle OSN bylo ke konci onoho roku v pohotovosti nejvíce osob od Druhé světové války. Své domovy muselo opustit 63 milionů lidí, jedná se jak o ekonomické migranty, tak o uprchlíky. Státní příslušnost příchozích osob byla převážně Sýrie, Irák, Somálsko. V tomto roce Česká republika zaznamenala také silnější vlnu migrace z Ukrajiny, a to primárně z důvodu nepokojů na východě země. Zvyšující se počet tranzitujících osob zapříčinil v červnu 2015 prohlášení policejního prezidenta Tomáše Tuhého, které vedlo ke zvýšení pobytových kontrol na vybraných místech (Podkladový materiál Ministerstva vnitra pro poslance Parlamentu ČR 39. schůze, 2015).

V posledních letech se situace v rámci uprchlictví České republiky stabilizovala, nicméně během migrační krize v letech 2015-2017 byly počty imigrantů mimořádně vysoké. Od roku 2018 tento počet mírně klesá, avšak v uvedeném roce bylo při nelegální migraci odhaleno 4 992 osob. Nejčastěji ze zemí jako je Ukrajina, Uzbekistán, Moldávie, Vietnam a Rusko (MVČR,2018). Počet žádostí o azyl a mezinárodní ochranu je také vyšší než v předchozích letech. V roce 2019 zajistila Policie ČR při nelegální migraci na našem území 4 273 osob. V tomto roce bylo podáno do té doby největší množství žádostí o azyl.

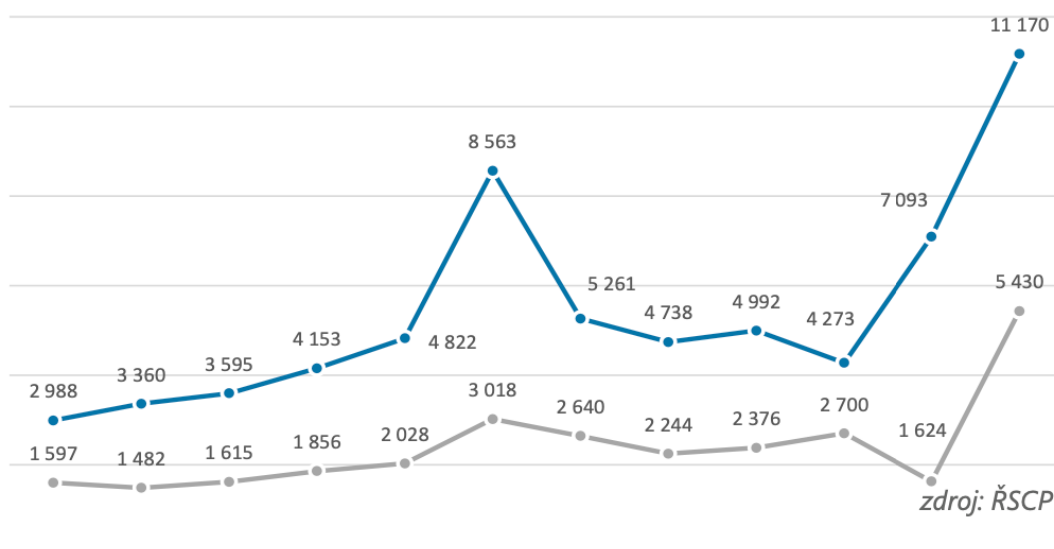
Národnosti zůstávají stále stejné v čele s Ukrajinou, a to primárně z důvodů zaměstnávání nelegálních migrantů (Policie ČR,2020).

V roce 2020 i přes pandemii covid- 19 počet legálních i nelegálních cizinců stále stoupá. Zůstaneme-li u nelegální migrace, opět se nám hranice s počtem nelegálních osob na území ČR posouvá. V roce 2020 se jednalo o 7 093 osob. Z celkového počtu bylo 275 osob zadrženo při nelegální tranzitní migraci a tím došlo k dalšímu navýšení kontrol nad rámec běžné činnosti s primárním zaměřením na dálničních tazích. Dne 14. 12. 2020 stanovila vláda ČR nové roční kvóty pro pracovní migraci z vybraných zemí mimo Evropskou unii. K tomuto kroku došlo po přetrvávající poptávce českých zaměstnavatelů po pracovní síle (MVCR,2020).

Počet cizinců na konci roku 2021 byl 660 849 osob cizí státní příslušnosti a více než polovina na základě oprávnění k přechodnému pobytu. Stejně jako v letech předešlých i zde dominuje Ukrajina, dále pak Slovensko a Vietnam. V tomto roce požádalo o mezinárodní ochranu 1 411, což je ve srovnání s rokem předešlým o 21 % více. V rámci nelegální migrace bylo v roce 2021 zjištěno na území České republiky 11 170 osob. V porovnání s rokem předešlým došlo ke zvýšení o 57 %. Dne 5. 10. 2021 byl zahájen nový projekt pod názvem *„Posílení reakce na migraci prostřednictvím zlepšení shromažďování údajů o přítomnosti migrantů“* Projekt má zapříčinit pomoc návratů migrantů domů (MVCR,2021).

Graf č.1: Vývoj nelegální migrace v ČR od roku 2009-2021

Vývoj nelegální migrace v ČR*

Zdroj: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-4-ctvrtleti-2021.aspx>

3.2 Migrace z Ukrajiny před vypuknutím války 2022

Dle výše zmíněných statistických údajů z Ministerstva vnitra ČR víme, že příchod Ukrajinských obyvatel začal dlouho před tím, než 24. února vypukla válka mezi Ruskem a Ukrajinou.

Ukrajina je druhá největší země v Evropě, která získala vlastní nezávislost 24. srpna 1991 odtržením od bývalého SSSR. Ukrajina jako samostatný stát má obrovský potenciál pro ekonomický rozvoj, a to primárně díky svému nerostnému bohatství, úrodné půdě a mimo jiné i nadstandardně pracujícím obyvatelstvu. V potenciálu Ukrajiny nesmíme opomenout ani fakt geografické polohy mezi Ruskem a Evropskou unií. I přes zmíněné lichotivé předpoklady, Ukrajina stále patří mezi nejchudší země Evropy spolu s Kosovem a Moldávií (Tramba,2021).

Jeden z posledních problémů moderní historie Ukrajiny proběhl v roce 2014. Byl to začátek války, díky níž vznikly tři kvazistáty Luhanská republika, Donbaská republika a Krymský poloostrov, který byl krátce poté anektován Ruskou federací (Šír a kol.,2017). Dle Riegla (2010) je kvazistát označení pro deviantní formu státu, vymykající se konvenčnímu vnímání politického prostoru.

V roce 2014 bylo přibližně 65 % občanů Ukrajiny na našem území z důvodu práce či podnikání, což uváděli jako hlavní důvod svého pobytu. Krize v tu dobu probíhající na Ukrajině vedle v roce 2015 k nárůstu počtu žadatelů o mezinárodní ochranu o dalších 573 žadatelů (Drbohlav,2015).

V roce 2019 byla ukrajinská menšina nejpočetnější menšinou na našem území. V roce 2018 bylo na zaznamenáno 82 854 osob s trvalým pobytem s ukrajinským státním občanstvím. Zájem o trvalé občanství v České republice stále sílí, tak jako zájem o sloučení rodin a o studentskou migraci (Jirka,2021). V roce 2020 došlo k nejpočetnějšímu nárůstu ukrajinských státních občanů, a to díky nově zavedené restrikci namířené proti mobilitě (Guadagno,2020).

Tabulka č.1: Počet ukrajinských státních občanů na území České republiky (oficiálně registrovaní)

Rok	Počet	Dlouhodobé vízum (nad 90 dní)
2008	131 921	91 291
2009	131 932	88 250
2011	118 932	68 802
2014	104 156	30 233
2019	145 152	58 322
2020	165 654	×

Zdroj:Český statistický úřad,2020

3.3 Migrace z Ukrajiny po vypuknutí války 2022

V únoru minulého roku došlo k vyvrcholení rusko-ukrajinské krize válečným konfliktem, kdy ruská invaze na Ukrajinu způsobila nucený odsun místních obyvatel a způsobila největší migrační vlnu v moderních dějinách střední a východní Evropy.

Dle Bulky (2022), plukovníka z Univerzity obrany v Brně, stál za vojenským útokem Vladimír Putin a jeho rozhodnutí přeměnit Ukrajinu na zemi s proruským směřováním. Primárním důvodem dle jeho hodnocení mělo být nahrazení ukrajinské vlády režimem, který by korespondoval s politikou samotného Ruska, tedy prokremelským. Rada Evropské unie (2022) avizovala, že k invazi se schylovalo už v roce 2021, kdy se ruská vojska začala shromažďovat u společných hranic s Ukrajinou, a následným naznačením blížící se invaze krokem Vladimíra Putina 3 dny před začátkem války. 21. února 2021 byly republiky Doněck a Luhansk uznány Vladimírem Putinem jako nezávislé s tím, že do nich poslal připravené vojenské síly.

24. února 2022 začala ruská vojenská invaze na Ukrajinu. Tato invaze byla odůvodněna snahou zabránit genocidě ze strany kyjevského režimu a demilitarizaci a denacifikaci Ukrajiny (Duda, 2022).

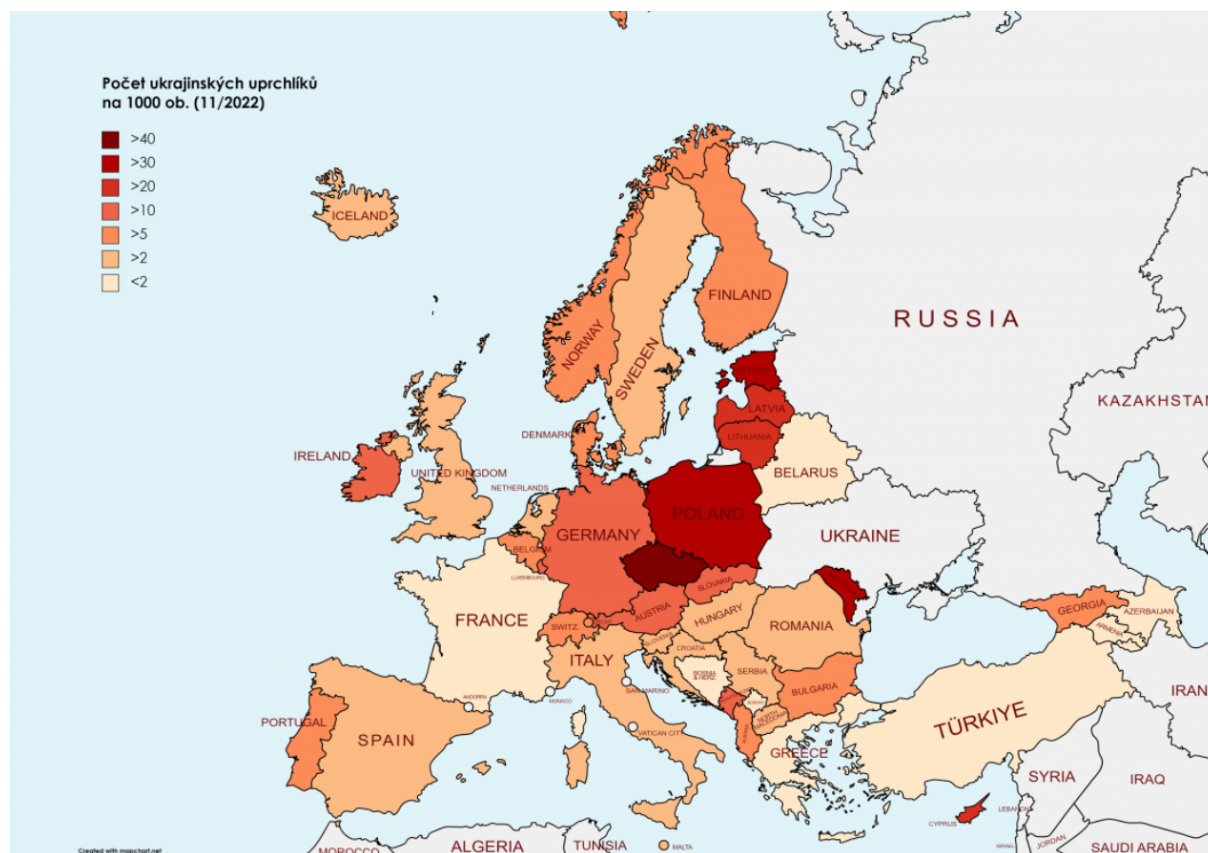
OSN vydala prohlášení týkající se celkové situace a s dodatkem, že až 5 milionů lidí bylo nuceno opustit své domovy a hledat útočiště v jiných zahraničních státech. Polsko je v současné době nejvíce zasaženou zemí s přibližně 2,8 miliony uprchlíků, následuje Rumunsko s 750 tisíci lidmi a Maďarsko s necelými 470 tisíci. Náš blízký soused Slovensko přijal necelých 340 tisíc ukrajinských uprchlíků, ale mnozí z nich pokračují dál do střední a západní Evropy, tudíž se v těchto případech jedná pouze o první vstupní zemi (Kropáček, 2022).

MVČR se snaží v celé situaci postupovat dle strategického plánu pro koordinované zvládnutí migrační vlny z Ukrajiny. Jedná se o 13 hlavních strategických oblastí do kterých je zahrnuto zajištění ubytování, zaměstnání nebo integrace na trh práce (MVCR, 2022).

Postoj České republiky, Evropské unie i členů Severoatlantické aliance je v situaci jednotný. Ruskou invazi na Ukrajině všichni odsoudili a postavili se na stranu Ukrajiny. V současné době je napříč Evropou více než 8,1 milionů uprchlíků z Ukrajiny. Neznaменá to však, že z Ukrajiny prchají pouze Ukrajinci. Z napadeného státu utíkají i ti, kteří na Ukrajině

pracovali, studovali nebo jim byla poskytnuta ochrana, například Pákistánci, lidé z Blízkého nebo Středního východu (Cvrček,2022).

Mapa č.2 Počet ukrajinských uprchlíků na 1000 obyvatel v roce 2022

Zdroj: [unhcr.org](https://www.unhcr.org)

3.3.1 Reálné příběhy z Ukrajiny po vypuknutí války

Tato podkapitola je inspirovaná Irinou Korotyč, ženou, která je jednou z uprchlic z Ukrajiny. V roce 2022 vydala knihu s názvem *Ukrajina na dosah*, která je psaná jako kronika války v mozaice lidských příběhů. Válka přišla do jejího domu v malebné vesnici nedaleko Kyjeva. Musela vzít svého tříletého syna a utéct. Ona sama popisuje stav, ve kterém se nachází tak, že není v exilu ani v emigraci, je v evakuaci. Stejně tak jako tisíce dalších, kteří chtějí zpět domů.

24. února 2022 Toho dne dorazila válka na Ukrajinu. V 5 hodin ráno probudily Ukrajinu dva hlasité výbuchy. Letecká bitva u Hostomelu, Charkov pod palbou, boje u Kachovky a výbuchy po celé zemi. Podle Ukrajinců byla vyhlášena speciální operace k demilitarizaci a denacifikaci Ukrajiny. Naopak zprávy pro Ruské obyvatelstvo zněly tak, že ruský prezident Vladimir Putin vydává rozkaz ke speciální operaci, jejíž cílem je ochrana samozvaných donbaských republik a „denacifikace Ukrajiny“. Druhý den vydává ruské ministerstvo

obranu prohlášení, že se Ukrajinci nemusí bát, že nebudou útočit na obytné čtvrtě. Pravda je ale jinde. V tu chvíli jsou bombardované výškové budovy, školy, nádraží a všechno ostatní. Ti, kteří odmítají opustit Ukrajinu jsou schováni ve sklepech a suterénech svých domů a modlí se za rychlý konec. Vše, co Irina, její přátelé, známí, ale i celá Ukrajina řadu let budovala, teď pokrývá černočerný prach.

Příběh Olgy a Viktora

„Je strašně divná zkušenost – balit si věci, aniž byste věděli, kam jedete a na jak dlouho. A k tomu přidejte ještě jednu neznámou: nevíte, jak pojedete. Jasně, jedete autem. Ale co když cesta bude rozbombardovaná nebo když auto začnou odstřelovat? Co když budeme muset jít pěšky? Jak dlouho a jak daleko? Co si tedy máme vzít? Bez čeho se vy ani vaše děti neobejdete? Dokážete najít na noc střechu nad hlavou, nebo budete muset spát v autě? Nebo někde na cestě, v lese? Co vzít sobě? Co nechat doma? Na co si dát pozor? Téma blížící se eskalace vyplnilo ukrajinský mediální prostor už několik týdnů před válkou. A zrovna v předvečer války si Olga vyslechla rady známého vojenského odborníka. Říkal, že v případě rozsáhlé války se velké město stává pastí a na jeho opuštění jsou tři dny. Podrobně vysvětloval, jak zorganizovat odjezd a co si sbalit. Na co se připravit po cestě. Neřekl ovšem, kam jet a na jak dlouho. Odpověď na tuhle otázku tedy Olga 24. února ráno neměla.“ (Korotýč,s.7)

Příběh Alisy Prochorenko

„Do domu dům dopadla raketa a vznikl požár, opravdu veliký požár. Není tam už ani co opravovat.“ Alisa s čtyřletou dcerkou Arinou odjela z Irpině hned v prvních hodinách války. Stejně jako stovky tisíc Ukrajinců odjeli do neznáma. Dlouhá cesta, zácpy na kontrolních stanovištích, uzavřené benzínky, nocování u náhodných známých a zprávy z domova při kterých tuhne v žilách krev, to je daň za přežití. Z jejího rodného města byla možnost utéct jen přes most směrem na Kyjev a ten byl na konci března vyhozen do povětří. Ti, co neodjeli do té doby už neměli šanci dostat se jinudy. Jiná cesta totiž vedla přes Stojanku, ale tam už byli Rusové a auta s civilisty, kteří se snažili uprchnout, rozstříleli. Svůj příběh Alisa končí slovy „No tak nemáme žádný majetek. Aspoň už se není o co bát.“ (Korotýč, s.66)

Čím více obětí, tím méně soucitu. Spousta lidí nerozumí velkým číslům výsledkem je paradox, který racionální modely rozhodování nedokážou vysvětlit.

4 Humanitární pomoc

V současné situaci je otázka poskytování humanitární pomoci na denní bázi. Toto téma nerezonuje pouze mezi odborníky, ale čím dál tím častěji i mezi širokou veřejností a dostává se do globálního povědomí. Humanitární programy, vládní činitelé i běžní občané se postupně stávají součástí celku. Vždyť humanitární pomoc zachraňuje lidské životy, snaží se zmírnit utrpení v dané situaci, a především se snaží o zachování lidské důstojnosti ve chvílích, kdy jsou podmínky k životu pro některé z nás nemyslitelné. Humanitární pomoc bývá nejčastěji poskytována v době humanitární krize, která jsou ve vysoké míře způsobeny ozbrojenými konflikty. Právě z tohoto důvodu je kapitola zařazena do diplomové práce. Humanitární pomoc je jednou ze zásadních reakcí na tento konflikt, který by se bez solidarity lidí celého světa neobešel.

4.1 Cíle a definice humanitární pomoci

V současné době neexistuje žádná oficiální definice, která by přesně popisovala, co konkrétně humanitární pomoc je, a co není. Humanitární pomoc je dle Výkladového slovníku krizového řízení a obrany státu (2005) definována jako *„činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků a jednotlivců konána ve prospěch obyvatelstva určitého regionu, postiženého krizovou situací. V mezinárodním měřítku, pak i pomoc obyvatelstvu regionu na území jiného státu, strádajícího v důsledku vnitřních či mezinárodních konfliktů“* a její cíle si může ukázat na současném přístupu České republiky. Česká republika v současné době poskytuje humanitární pomoc do zahraničí, a to s jasnými cíli. Primárním cílem je záchrana lidských životů a omezení utrpení lidí během náhlých katastrof. Dále také účinně podporovat křehké země s dlouhodobými problémy, včetně prioritních zemí dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce snižovat zranitelnost jednotlivých zemí, a posilovat odolnost vůči klimatickým dopadům, které bývají často opomíjeny i z hlediska bezpečnostních rizik (Strategie, 2017). Primární cíl pro úspěšnou operaci, při záchraně lidských životů v postižené oblasti hraje klíčovou roli rychlost. Hlavními součástmi humanitární pomoci jsou především potraviny pro postiženou oblast, dále léky, oblečení, dočasné provizorní přístřešky, nemocniční materiál a jiné... Za rozvojovou ani humanitární pomoc nelze považovat zbraně, zbraňové systémy ani bojové materiály. Rozvojová pomoc se od humanitární odlišuje několika způsoby, především, ale tím že reaguje na nouzové situace.

V roce 1965 na Mezinárodní konferenci Červeného kříže a Červeného půlměsíce ve Vídni byly přijaty principy humanitární pomoci. Čtyři ze sedmi humanitárních principů Červeného kříže byly následně přijaty i Organizací spojených národů (OSN). Mluvíme tedy o čtyřech hlavních principech, kterými jsou:

- Humánnost neboli lidskost si klade za zásadu pomoci v případě, kdy dochází k četnému lidskému utrpení či trápení, ať se děje kdekoli na světě. Tato pomoc musí být poskytnuta všem osobám, a to především těm nejzranitelnějším minoritním skupinám.
- Neutralita si ve svých principech klade za důraz, že humanitární pomoc nesmí zvýhodňovat v dané chvíli žádnou ze stran ozbrojeného/ válečného konfliktu či jiného střetu na úkor strany druhé.
- Nestrannost konstatuje, že humanitární pomoc bude zajištěná bez ohledu na rasu, pohlaví, národnost, náboženství, gender atd... Pomoc bude zajištěna výhradně na základě potřeby, žádná skupina nesmí být diskriminována.
- Nezávislost se zaměřuje především na jednotlivé humanitární cíle v daných situacích. Tyto cíle musí být stoprocentně nezávislé na jakýchkoliv politických, vojenských, hospodářských, ekonomických či jiných cílech. Primárním účelem humanitárních akcí je zmírnit dopad utrpení obětí v krizi.

Respektovat a dodržovat tyto humanitární principy a mezinárodní humanitární práva je cílem evropského konsensu (ICRC,1986).

4.2 Nástroje humanitární pomoci

K dosažení svých cílů využívá humanitární pomoc primární nástroje, kterými jsou:

- Finanční pomoc se dále rozděluje do dvou skupin, a to na oficiální pomoc, která je čerpána ze státního rozpočtu a je garantována daným státem v rámci solidarity. A na pomoc od soukromých dárců, která je nedílnou součástí finančních příspěvků. Tato pomoc je poskytována neziskovým organizacím, které je následně využijí při plnění svého poslání v humanitární a rozvojové pomoci.
- Materiální pomoc je okamžitá pomoc ve spolupráci s hasičským záchranným sborem a státem.

- Potravinová pomoc je primárním krokem při poskytování pomoci. Zajištění potravin a pitné vody bez kterých nejsou lidé schopni přežít.
- Podpora základních lidských nebo životních potřeb je poskytována v rámci prevence běžných onemocnění. Dále také nemoci přednášené hmyzem, jako je spavá nemoc.

Dalšími nástroji poté jsou koordinace poskytnuté pomoci a podpůrných aktivit pro adresáty pomoci (MZV,2020).

4.3 EU v humanitární oblasti

Evropská unie je největším světovým podporovatelem humanitárních a rozvojových projektů. Podle Lisabonské úmluvy z roku 1979 jsou příspěvky Evropské Unie a jejích členských států na sobě závislé (Evropská komise, 2017). Humanitární pomoc Evropské Unie je i právně zakotvena ve Smlouvě o fungování EU, a to konkrétně v první části článku 4/4: *„Evropská Unie má pravomoc vyvíjet činnost a provádět společnou politiku v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, avšak výkon této pravomoci nesmí členským státům bránit ve výkonu jejich pravomoci.“*

Dále se o humanitárním zapojení hovoří v hlavě třetí, kde je uvedeno, že činnost Unie je prováděna v souladu se zásadami a cíli vnější činnosti EU. Cílem je poskytnutí pomoci a podpory postiženého obyvatelstva třetích zemí, jež postihly přírodní či člověkem vytvořené pohromy. Během poskytování pomoci spolupracují členské státy a Evropská unie pospolu. Veškerá činnost je zde prováděna v souladu s mezinárodním právem.

Zmínka o humanitární pomoci následně přichází i v dalších odstavcích. Podstatný je pro tuto práci odstavec čtvrtý a sedmý. V odstavci čtvrtém jsou zmíněny podmínky uzavření dohody s třetími zeměmi. Apeluje se na dosažení cílů v prvním odstavci Smlouvy o fungování EU a v článku 21 Smlouvy o Evropské unii. V sedmém odstavci se hovoří o zajištění koordinace akcí humanitární pomoci s činnostmi mezinárodních organizací a institucí, například s Organizací Spojených národů (OSN) (Úřední věstník EU,2008).

Základní politický dokument, který zapřičiňuje poskytování humanitární pomoci EU a jejích členských zemí v zahraničí, je Evropský konsensus o humanitární pomoci. Dokument byl přijat Radou Evropské Unie v listopadu roku 2007. Realizace Konsensu byla stanovena do roku 2013 a zpracována dle plánu vydaného koncem července 2008.

Cílem Evropského Konsensu je deklarovat sdílené úsilí o zvýšení efektivity humanitární pomoci. Společné cíle, zásady, osvědčené postupy, vztah k ostatním politikám, genderové rozměry v humanitární pomoci a mnohé další jsou uvedeny v prohlášení Konsensu o poskytování humanitární pomoci EU. Ten zdůrazňuje především:

- Koordinaci
- Soudržnost
- Doplnkovost
- Poskytování odpovídající a účinné pomoci

Konsensus se mimo jiné zabývá i ochranou civilistů s využitím vojenských prostředků a schopností a uplatněním řádného humanitárního dárcovství (Úřední věstník EU, 2008).

5 Nevládní neziskové organizace

Vymezení pojmu neziskového sektoru je obzvlášť složitá a velmi nepřehledná terminologie. V našem okolí je používána celá řada obecně platných termínů jako je neziskový sektor, soukromé neziskové organizace, nestátní neziskové organizace, občanský sektor, veřejné neziskové organizace, veřejný sektor, organizace třetího sektoru, dále dobrovolnické a dobrovolné organizace a mnohé další.

Rozdělení výše zmíněných organizací lze provést na základě legislativy České republiky. Obecným rysem zůstává skutečnost, že se jedná o část národního hospodářství, která stojí jak mimo státní správu, samosprávu tak i mimo trh (Bačuvník, in Škarabelová, 2005, s.41).

Ve své diplomové práci budu pracovat s pojmem nevládní nezisková organizace, který využívá od roku 1990 v Československu, a od roku 1993 v České republice zkratku NNO. Pro fungování nevládních organizací jsou podstatné tři věci:

- Mít ve společnosti poslání, které je akceptováno státem a veřejností
- Zajištění relativně minimální stability finančních zdrojů
- Využití práce dobrovolníků

Nevládní neziskové organizace vznikaly již v průběhu 19. století, jako odraz rozvoje občanské společnosti po Velké francouzské revoluci. Primárně proto, aby byla vytvořena určitá idea, která vedla zakladatele organizací k tomu, aby se spojili s lidmi, kteří mají obdobné zájmy. Důvody existence nevládních neziskových organizací můžeme tedy nalézt v poslání.

5.1 Organizace pomáhající Ukrajině

24. února 2022 zaútočil ruský agresor na klíčová ukrajinská města na severu, jihu a východě země. Tím započal válku, kvůli které byly miliony lidí nuceni uprchnout ze svých domovů na západní část Ukrajiny nebo do sousedních zemí, tisíce Ukrajinských obyvatel bylo zabito. Tato invaze vyústila v obrovskou humanitární krizi a mohutnou uprchlickou vlnu.

Ihned po začátku invaze vznikl server Stojíme za Ukrajinou, který je v českém jazyce, ukrajinském i ruském. Server pomáhá Ukrajinskému obyvatelstvu k prvotním informacím jako jsou možnosti ubytování, doprava z hranic, právní a azylová pomoc a v neposlední řadě také psychologická podpora. Současně také pomáhá Českému obyvatelstvu zapojit

se primárně z finančního hlediska. Na stránce je soupis všech organizací, které se různými způsoby zapojují, a v této diplomové práci budou představeny některé z nich.

První z níže představených neziskových organizací je společnost Člověk v tísni. Tato organizace byla vybrána díky obrovské finanční pomoci, kterou Ukrajině poskytla. Po vypuknutí války poskytla řada českých i zahraničních firem, celebrit i prostých občanů finanční dar právě ČvT. Druhá nezisková organizace je Český červený kříž, která svou pomoc formuje především dodáním zdravotnického materiálu na místa, kde jsou nejvíce potřebné. Poslední z nich, organizace CARE, byla vybrána jako zástupce velkých mezinárodních organizací, které se podíleli na pomoci Ukrajině.

5.1.1 Člověk v tísni (ČvT)

Člověk v tísni je nevládní nezisková organizace, vychází z myšlenek humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Lidská důstojnost a svoboda jsou v této organizaci považovány za základní hodnoty. Člověk v tísni věří, že lidé kdekoli na světě mají mít právo rozhodovat o svých životech, a společně sdílet práva vyjádřená Všeobecnou deklarací lidských práv.

Ihned po vpádu ruských vojsk na Ukrajinu začala organizace poskytovat humanitární pomoc na celém území a pomáhat uprchlíkům, kteří přicházeli do České republiky. Pomoc Člověka v tísni by se dala označit jako nadprůměrně aktivní, jelikož i v současné době působí na západě i východě Ukrajiny, kam jsou vypravovány vlaky a kamiony plné humanitární pomoci. Necelé dvě stovky lidí z organizace pomáhají přímo na Ukrajině a další pomáhají zmírnit uprchlickou vlnu v sousedním Moldavsku.

Nadstandartní pomoc Člověka v tísni, jak na Ukrajině, tak i v České republice je možná díky vzniku transparentního účtu SOS Ukrajina, kam dárce od počátku války zaslali více než dvě miliardy korun.

„S prací na východě země máme zkušenosti, působíme tam již od začátku války v roce 2014. Byli jsme proto připraveni, zároveň jsme napnuli síly a začali masivně pomáhat přímo na Ukrajině, částečně na hranicích okolních států, ale záhy i u nás doma.“ Takto okomentoval celou situaci ředitel organizace Člověk v tísni Šimon Pánek.

Humanitární pomoc celé organizace je na základě reálných potřeb v duchu Kodexu Mezinárodního Červeného kříže (ČvT, 2022).

5.1.2 Český červený kříž (ČČK)

Organizace Český červený kříž je dle tradiční právní formy nevládní nezisková organizace, která byla založena v Ženevě roku 1863 a o rok později přijata Ženevská úmluva o ochraně raněných v boji. Náplní organizace je poskytování jakékoliv pomoci bez očekávání zisku, a to zejména v oblasti humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné (Bernatová a kol.,2017).

Nyní Český červený kříž reaguje na aktuální vývoj na Ukrajině a je v úzkém kontaktu s Ukrajinským červeným křížem, s kterým se podílí na poskytování pomoci. Primárně jde o zajištění zdravotnického materiálu pro zdravotnické týmy červeného kříže na Ukrajině, předání materiálů a léčiv, automobily – mobilní ambulance, zdravotnické stany, chirurgické sety. Od začátku války (únor-listopad) vypravil Český červený kříž 40 misí zaměřených na zvýšení dostupnosti zdravotní péče. 24.11.2022 byla vypravena 40. mise ČČK, která vezla dva tisíce nosítek pro zdravotníky, soupravy pro vytápění zdravotnických stanů, multinabíječky pro mobily a elektroběžky pro zvýšení mobility. Celková přepravená hmotnost zdravotnického materiálu, přístrojů a léčiv byla 409.310 kg plus 45 sanitků a dalších zdravotnických vozidel. Od vypuknutí rusko-ukrajinské války pomohl Český červený kříž už téměř 27 milionům lidí, nejen poskytnutím zdravotní péče, ale také dodávkami potravin nebo pitné vody. Na Ukrajinu se dováží stále kvalitnější zdravotní materiál, naposledy již druhé C-rameno Siemens Cios s příslušenstvím, tj. RTG vhodný především k vyhledávání střepin v těle zraněného, což je za války jedno z nejběžnějších zranění. Toto rameno byl dar firmy Siemens spolu s hygienickými potřebami pro zdravotníky.

15.09.2022 vyrazila od ČČK další pomoc, a to první fáze v rámci nově vzniklé akce Pomoc dětem Ukrajiny. Šlo o plně vybavenou sanitku, spolu s dvěma dalšími kamiony plně vybavenými elektrickými postelemi, stretchery, tonometry a dalšími přístroji. Vše bylo poskytnuto dětské nemocnici v Bojarce (Červený kříž,2022).

5.1.3 CARE Česká republika

Organizace CARE je v současné době k nejvýznamnějším mezinárodním humanitárním organizacím na světě. Již 77 let reaguje na krize a humanitární katastrofy ve světě, snaží se podporovat lidskou důstojnost a okamžitě reaguje ve chvílích potřeby.

Organizace pomáhá lidem ohroženým hladem, chudobou, ozbrojenými konflikty a klimatickými změnami. Realizuje i dlouhodobé rozvojové programy, jež vedou k soběstačnosti jednotlivých komunit. Zasaženým oblastem poskytujeme podporu ihned a účinně. Snažíme se zaopatřit vždy to nejnutnější, zpravidla potraviny, pitnou vodu, hygienické balíčky, deky, stany a lékařskou péči.

CARE Česká republika je členem několika významných aliancí:

- FORS (České fórum pro rozvojovou spolupráci)
- Za snadné dárcovství
- Humanitární aliance
- Aliance odpovědných pořadatelů veřejných sbírek

Cílem organizace CARE v Rusko – ukrajinské válce je pomoci lidem v nouzi, a to nejen na území Ukrajiny, ale i v pohraničních pásmech a cílových exilových státech. Zajišťují především vodu, potraviny, materiální pomoc a finanční pomoc. Přednostně pomáhají, nejvíce zranitelným osobám, tedy ženy, děti a senioři. CARE neopomíjí ani psychické zdraví, které je v současné době v postižených oblastech velmi zranitelné, a proto jej nechce opomíjet. Důraz je kladen na zajištění odborných specialistů, kteří poskytnou obětem profesionální psychosociální podporu. Podpora poskytovaná lidem, kteří uprchli před válkou je nejvíce poskytovaná v Polsku, Německu, Rumunsku, Gruzii, Česku a na Slovensku (Buráňová,2022).

6 Fáze pomoci Ukrajině

Ministerstvo vnitra ČR, v den vypuknutí války na Ukrajině, tedy 24. února 2022, aktivovalo v souvislosti s vojenským útokem Ruska na Ukrajinu tzv. Plán připravenosti na migrační vlnu. Zelený stupeň, který je ze čtyř plánů první a tedy nejmírnější. Tento stupeň reaguje na situaci, kdy zatím nevidujeme přesun zásadní vlny uprchlíků na naše území. Pro osoby, které zde žijí a nově příchozí byl vytvořen web Ministerstva vnitra se základními informacemi o dočasné ochraně:

- ***Co je dočasná ochrana?***

Mechanismus Evropské unie, který se aktivuje za výjimečných okolností v případě hromadného přílivu osob s cílem poskytnout okamžitou a kolektivní ochranu všem vysídleným osobám, a zmírnit tím tlak na vnitrostátní azylové systémy členských zemí Evropské unie.

- ***Kdo může dočasnou ochranu využít?***

Dočasné ochrany mohou využít osoby, které pobývaly na Ukrajině 24. února nebo před tímto datem mohou ochranu využít ukrajinští státní příslušníci a jejich rodinní příslušníci, státní příslušníci jiných zemí a osoby bez státní příslušnosti požívající mezinárodní ochrany na Ukrajině a v neposlední řadě státní příslušníci jiných zemí, kteří mají povolení k trvalému pobytu a nemohou se za bezpečných podmínek vrátit do své země původu. Režim ochrany se může vztahovat i na jiné osoby, jako jsou ukrajinští státní příslušníci, kteří z Ukrajiny uprchli krátce před vypuknutím války, ukrajinští státní příslušníci, kteří se na území Evropské unie ocitli těsně před vypuknutím války například z důvodů práce nebo státní příslušníci jiných zemí, kteří nemají povolení k trvalému pobytu a nemohou se za bezpečných podmínek vrátit do země původu.

- ***Co dělají osoby nespádající ani do jedné kategorie?***

Všem osobám prchajícím před válkou z Ukrajiny, bez ohledu na kategorii je umožněn vstup do EU.

- ***Práva těchto osob?***

Režim dočasné ochrany umožňuje vysídleným osobám používat harmonizovaných práv v celé Evropské unii. Jedná se o práva:

1. Oprávnění k pobytu
2. Přístup na trh práce

3. Přístup k vlastnímu bydlení
4. Právo na sociální pomoc – Ministerstvo vnitra ČR zřídilo pro tuto pomoc speciální bezplatnou linku, kde lidé dostanou veškerou možnou pomoc sociálního poradenství a krizové intervence
5. Lékařská pomoc – pro obyvatele Ukrajiny je v České republice dostupná bezplatná lékařská i psychologická pomoc
6. Poradenství či opatrovnictví
7. Přístup ke vzdělání – Pro přijímání k předškolnímu a školnímu vzdělání pro děti cizince platí stejná legislativní ustanovení jako u dítěte s trvalým pobytem v ČR za předpokladu, že má již vyřízené vízum. Ukrajinští uprchlíci dostávají tzv. „vízum za účelem strpění“.

- ***Délka trvání dočasné ochrany?***

Dočasné ochrany lze využít nejméně jeden rok a maximálně až tři roky. Čas trvání ochrany, lze upravovat v závislosti na vývoji situace na Ukrajině.

- ***Lze dočasné ochrany využít je v jedné zemi Evropské unie?***

Ukrajínští obyvatelé prchající před válkou se považují za cestující bez vízové povinnosti. Po přijetí na území EU se mohou po dobu 90 dnů volně pohybovat, tím pádem si tedy v zemi členských států, v níž chtějí využívat práv spojených s dočasnou ochranou vyberou sami.

Ministr vnitra Vít Rakušan uvedl, že my ani naši přátelé nenecháme bez pomoci oběti ruské agrese. Zdůraznil také, že pokud občanům Ukrajiny končí pobyt, nemusí se bát restrikcí. Díky zjednodušené proceduře mohou žádat o speciální typ víz a zůstat nadále na území České republiky. Pokud mají ukrajinští občané na Ukrajině stále své příbuzné (ženy a děti), mohou za nimi přijet do Česka v bezvízovém styku pouze s pasem (Ministerstvo vnitra, 2022).

6.1 Vyhlášení nouzového stavu

29.února 2022 po jednání ústředního krizového štábu řekl ministr vnitra Vít Rakušan, že po Ruské agresi na Ukrajině bylo vydáno dva tisíce víz. Avšak dle odhadu úřadu přišlo do České republiky o tisíce lidí víc. Zatím, ale ani zdaleka nebylo naplněno pět tisíc míst centrálně určených pro ubytování příchozích. Kapacity pro příchozí obyvatelstvo jsou tedy dostatečně zajištěny. Dosud bylo využito necelých dvě stě míst (České noviny,2022).

O necelý týden později 4.března 2022 Vláda České republiky vyhlásila na základě migrační vlny opět nouzový stav. S tím rozdílem, že tento nouzový stav neomezoval občany ČR, jako při posledním vyhlášení během pandemie onemocnění Covid-19. Vláda ČR v tu dobu také schválila další materiál pomoci, která se týkala primárně vojenského zaměření (Vláda ČR,2022).

Znění definic různých stavů, které mohou být vyhlášeny nám definuje zákon o krizovém řízení. Tyto stavy se mohou vyhlásit jen v případech, kdy nastává mimořádná událost, tady tehdy pokud již není nadále možné zvládat ji běžnou činností IZS a správních orgánů (Zákon č. 240/200 Sb.). „V rámci České republiky nám legislativa definuje čtyři stupně krizových stavů (dle rozsahu a míry ohrožení)“

1. Stav nouze – Tento stav může být vyhlášen vládou České republiky, popřípadě jejím předsedou.
2. Stav nebezpečí – Vyhlášení stavu pro celý nebo pro jistou část kraje. Krok, který činní hejtman kraje a musí bezpodmínečně vyrozumět vládu o tomto konání. Vláda tento stav může zrušit.
3. Stav ohrožení – Tento stav je považován za nejvyšší stupeň krizového stavu. Jedná se totiž o ekvivalent čtvrtého stupně s rozdílem, že není nutné se bránit proti vnějšímu nepříteli. Vyhláší jej parlament (obě komory).
4. Válečný stav – Je definován zákonem. Zde dochází k definici, kdy je stát napaden nebo je potřeba, aby plnil mezinárodní smluvní závazky. Čtvrtý stupeň vyhláší pouze Parlament ČR (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.).

6.2 Následující opatření v ČR

Dva týdny od prohlášení ministra vnitra Víta Rakušana (13.3.2022) byla Česká republika nucena žádat prostřednictvím mechanismu civilní ochrany Evropské unie o pomoc se zajištěním ubytovacích kapacit pro více než padesát tisíc uprchlíků z Ukrajiny. Naše země se dostává do situace, kdy je možné zajistit uprchlíkům pouze nouzové přístřeší. Tím jsou zde myšleny tělocvičny, haly a jiné nekomfortní ubikace. Sdělila mluvčí generálního ředitelství Pavla Jakoubková. Dle jejích zkušeností Česká republika nemůže být nadále cílovou zemí, může sloužit pouze jako tranzitní. Dle údajů bylo od počátku invaze Ruska na Ukrajinu v České republice zaregistrováno více než sto dva tisíc uprchlíků. A však, dá se předpokládat, že reálný počet se pohybuje okolo dvě stě tisíc.

Ministr vnitra následně žádal o zajištění až pětadvaceti humanitárních základen o kapacitě až dva tisíce uprchlíků. Z důvodu preventivní přípravy na krizovou situaci. Česká republika disponuje pouze sedmi humanitárními základnami, v každé z nich lze ubytovat maximálně sto padesát lidí, armáda je pak schopna poskytnout humanitární základnu pro bezmála čtyři sta osob (České noviny,2022).

Vzhledem k obrovskému nedostatku ubytování pro nově přicházející uprchlíky z Ukrajiny vláda nařídila hejtmanům a primátorům, aby ve spolupráci se starosty zajistili pro uprchlíky dočasné ubytovací kapacity v nouzovém přístřeší. K tomuto rozhodnutí byl přidělen také příspěvek dvě stě korun na osobu za den. Vláda zároveň vydala nařízení o příspěvku na solidární domácnost, což znamená možnost přivýdělku pro lidi, kteří u sebe doma nechali bezplatně ubytovat osobu přicházející z Ukrajiny. Finanční přivýdělek byl cca tři tisíce korun.

20. dubna 2022 vláda změnila nařízení o podmínkách finančních prostředků. Obce a města mohou využít státní dotace na postavené domy a byty, které jsou primárně určené pro sociálně slabší osoby a umístit do nich Ukrajince.

16.května vláda vyčlenila sto čtyřicet pět milionu korun na vylepšení datové infrastruktury, která umožní lepší sdílení údajů o registrovaných uprchlících.

29.června dochází k markantní pomoci Ministerstva zdravotnictví, které rozhodlo zřídit ve všech svých přímo řízených nemocnicích tzv. UAPOINTy. Důvodem k zřízení těchto ambulaní je zajištění plynulého procesu poskytování zdravotních služeb osobám z Ukrajiny (Vláda ČR,2022).

6.3 Pomoc mířící z Čech na Ukrajinu

První pomoc, která byla poskytnuta Českou republikou Ukrajině, byl dar věnován ještě před začátkem války. 26. ledna 2022 Vláda schválila 4006 kusů dělostřelecké munice v hodnotě necelých třicet sedm milionů korun. Dar byl poskytnut jako symbol rozvíjející se spolupráce a podpora cesty k demokracii.

Po napadení Ukrajiny schválila vláda České republiky 26. února, tedy měsíc po zaslání oficiálního daru, kulometry, samopaly, odstřelovací pušky a jiné zbraně v hodnotě sto osmdesát osm milionů korun a den poté schválila další dodávku vojenského materiálu za čtyři sta milionů korun.

9.března vláda schválila dodání dalšího vojenskému materiálu za bezmála dvacet čtyři milionů korun a dalších 22 kusů balistických vest s veškerým příslušenstvím. Spolu s vojenským materiálem byly na Ukrajinu dodány za pomoci Červeného kříže také traumatické balíčky.

Česká republika uzavřela s Ukrajinou smlouvu o zdravotnické asistenci ukrajinským ozbrojeným silám. Česká republika bude přijímat zraněné vojáky z boje na léčení. Na této smlouvě se podílí i dohoda v rámci programu MEDEVAC, která primárně zajišťuje evakuaci těchto vojáků. V neposlední řadě zde byl poskytnut naléhavý humanitární balíček ve výši tři sta milionů korun na okamžité potřeby obyvatelstva Ukrajiny. Primárně jde o zdravotnický materiál, nouzové bydlení, zajištění pitné vody a potravin.

Česká republika předala ukrajinské vládě také 22 cisteren benzínu a nafty v hodnotě třicet milionů korun. Ukrajina následně požádala o dodávky pohonných hmot i NATO.

30. března Česká republika poskytuje další materiální dar ve formě 52 balistických vest a dalších osm set padesát sedm tisíc korun, které sloužili pro Celní správu Ukrajiny.

6. dubna byly poskytnuty dva dary, a to humanitární ve formě trvanlivých potravin za čtrnáct milionů korun a druhý ve formě dalšího vojenského materiálu za více než sto milionů korun (Vláda ČR,2022).

6.4 Časová osa pomoci EU

24.února 2022 dochází k bezprecedentní vojenské agresi Ruska vůči Ukrajině. Vedoucí představitelé Evropské unie se shodli, na mimořádném zasedání Evropské rady, na hrubém porušení mezinárodních práv a ohrožení evropské a celosvětové bezpečnosti ze strany Ruska. Požádali Rusko, aby okamžitě ukončilo své vojenské akce a rovněž odsoudili zapojení Běloruska a vyzvali jej, aby dodržovalo své mezinárodní závazky. Společně se také shodli na dalších sankcích pro Rusko, které zahrnují:

- Finanční odvětví
- Energetiku a dopravu
- Zboží dvojího užití (software a technologie, které lze použít jak v civilní, tak ve vojenské sféře)
- Kontrola vývozu a financování vývozu
- Vízová politika
- Sankce na ruské fyzické osoby
- Nová kritéria pro zařazení na seznam

25.února 2022 se Evropská unie rozhodla zmrazit majetek konkrétním osobám, a to prezidentovi Ruské federace Vladimiru Putinovi a ministru zahraničních věcí Sergejovi Lavrovovi. Evropská rada se rovněž dohodla na dalším balíčku individuálních a hospodářských opatření.

28. února 2022 Byl v rámci Evropského mírového nástroje přijat soubor opatření, který by měl pomoci ukrajinským ozbrojeným silám bránit své území a občany. Pomoc obnáší čtyři sta padesát milionů eur na poskytnutí smrtící síly pro obranné účely a dalších padesát milionů eur na dodávky vybavení. EU téhož dne přijala opatření zakazující transakce s ruskou centrální bankou a zakázala přelet vzdušného prostoru a přístupu na letiště EU pro ruské dopravce.

2. března vyloučila Evropská unie řadu (sedm) ruských bank ze systému SWIFT. Tyto banky jsou tím pádem odpojené od mezinárodního finančního systému. U bank, které jsou vyloučené ze systému dochází k ochromení globální působnosti. Hovoříme zde o bankách Bank Otkritie, Novikombank, Promsvyazbank, Rossiya Banck, Sovcombank, Vnesheconombank a VTB Bank.

V tento den byl také uvalen další balíček sankcí, a to na vysoce postavené běloruské vojenské příslušníky.

4.března 2022 EU přijela režim dočasné ochrany osob prchajících před válkou na Ukrajině, jak je již výše detailně rozepsáno.

9.března 2022 Rada Evropské unie přijala nová opatření vztahující se krom Ruska i na odsuzované Bělorusko, primárně na běloruský finanční sektor. Nová opatření spočívají hned v několika bodech:

- Vyloučení třech bank ze systému SWIFT
- Zákaz transakcí centrální banky Běloruska
- Zákaz kótování a poskytování služeb v souvislosti s akciemi
- Omezení finančních doků z Běloruska do EU
- Zákaz poskytování eurobankovek

Spolu s novými opatřeními byly uvaleny sankce na sto šedesát dalších osob. Čtrnáct oligarchů Ruské federace a zbytek členové Rady Ruské federace.

V následujících dnech přislíbili hlavy států, že i nadále budou posilovat vazby s Ukrajinou, poskytovat koordinovanou politickou, finanční, materiální a humanitární pomoc a v neposlední řadě budou stále projevovat solidaritu a pomoc uprchlíkům. Poté si ministři EU vyměnili názory, v zájmu financování této pomoci uprchlíkům představila svou iniciativu CARE (popsána výše), jejíž cílem je obnovit rozpočtovou flexibilitu a přerozdělení prostředků.

23. března 2022 Evropská unie uvolnila dalších pět set milionů eur na podporu ukrajinských ozbrojených sil. Tato částka byla uvolněna v rámci Evropského mírového nástroje, čímž dosáhne celkové výše jedné miliardy eur. Předseda Evropské rady Charles Michel řekl, že taková částka je uvolněná především kvůli tomu, že se jedná o útok na naše hodnoty, jako je svoboda, demokracie a lidská práva.

6. dubna 2022 Evropská rada schválila uvolnění necelých čtyř miliard eur členským zemím Evropské unie, které přijímají uprchlíky. Země, které obdrží finance jsou Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Litva a Rakousko, tedy země, které přijali ke dni 23. března vysídlené osoby.

8. dubna 2022 Evropská rada odsouhlasila pátý soubor sankcí vůči Rusku. Součástí pátého souboru je zákaz dovozu uhlí a dalších tuhých fosilních paliv z Ruska, vstup ruských plavidel

do přístavů EU, vstup ruských a běloruských silničních dopravců do EU, dovoz zboží a vklad na kryptopeněženky.

11. května 2022 Členské státy se dohodly na mandátu k jednání o návrhu týkající se skladování plynu. Cílem návrhu je zajistit, aby byly před nadcházející zimou naplněny skladovací kapacity plynu a tím pádem budou moci členské státy jednat v duchu solidarity sdílení. Všechny členské státy Evropské unie nemají na území svého státu zásobníky plynu, tudíž dochází ke spolupráci. Státy bez zásobníku budou mít přístup k uskladněnému plynu v jiných členských státech, zároveň se budou podílet na finančním zatížení spojeném s provozem.

3. června 2022 Rada Evropy přijala další, v pořadí šestý soubor sankcí. V tomto balíčku zakazuje dovoz ropy a rafinovaných ropných produktů z Ruska, ale upozorňuje na výjimky v daném zákaze. Dále vylučuje další tři banky ze systému SWIFT a pozastavuje vysílání třem ruským sdělovacím prostředkům.

20.června 2022 celosvětová potravinová krize. Evropská rada vyzvala k reakci zvané jako *TEAM EUROPE* , která by zahrnovala čtyři oblasti činnosti:

1. Solidarita prostřednictvím nouzové pomoci a podpory cenové dostupnosti
2. Podpora udržitelné výroby
3. Odolnost a transformace potravinového systému usnadňující obchod
4. Efektivní multilateralismus

23. června Evropská rada udělila Ukrajině status kandidátské země EU.

27. června se vyřešila jedna z nejzávažnějších otázek, trápící budoucnost obyvatel Evropy. Evropská Rada pro energetiku na svém červnovém zasedání přijala nová pravidla pro skladování plynu, jejichž cílem je zajistit, aby byly skladovací kapacity plynu v Evropské unii naplněny před zimní sezónou a mohly být sdíleny mezi členskými státy v duchu solidarity. Téhož dne se také schválilo prohlášení o ochraně dětí z Ukrajiny. Došlo zde k opětovnému závazku chránit všechny děti, které uprchly před válkou na Ukrajině, primárně ty, kteří jsou odloučeni od rodiny. Největším problémem jsou zde rizika nelegálního osvojování.

12. července byla schválená urychlená makrofinanční pomoc Ukrajině ve výši 1 miliard eur. Po vyplacení částky bude finanční pomoc EU pro Ukrajinu 2,2 miliard eur. Předpokládá se, že tato částka se bude stále zvyšovat.

20. července bylo přijaté stanovisko FAST- CARE. Flexibilní pomoc pro území a podpora uprchlíků z Ukrajiny. Zvýšení nově stanovených jednotkových nákladů na podporu uprchlíků.

20. září byla schválena další obrovská finanční pomoc. Nyní jde o 5 miliard eur, tedy druhou fázi provádění plánované makrofinanční pomoci EU Ukrajině ve výši 9 miliard eur, která byla schválena Radou (popsáno výše). Tentýž den bylo přijato prohlášení o potravinové bezpečnosti.

30. září vedoucí představitelé EU odsuzují protiprávní anexi ukrajinských území Ruskem. Jedná se o důrazné odmítnutí a jednoznačné odsouzení protiprávních anexí oblastí Doněck, Luhansk, Záporoží a Cherson Ruskem.

6. října byly přijaty nové sankce, a to v souladu s výše uvedenými neoprávněnými anexemi. Nové sankce spočívají v cenovém stropu týkající se námořní přepravy ruské ropy pro třetí země. Další omezené zboží, které by mohlo přispět k vojenskému a technologickému posílení Ruska, další omezení týkající se obchodu a služeb a jednotlivé sankce pro 30 osob.

17. října byla navýšena podpora ukrajinským ozbrojeným silám na 3,1 miliardy eur a zřízená vojenská pomocná mise. EUMAM Ukraine (European Union Military Assistance Mission) jejíž cílem je přispět k posílení vojenské schopnosti ukrajinských ozbrojených sil.

28. listopadu Evropská unie zařadila porušování sankcí na seznam unijních trestných činů.

6. prosince Norsko společně s EU podepsalo dohodu o podpoře mise EUMAM Ukraine. Jedná se zde o přibližně 14,5 milionů eur určených pro Evropský mírový nástroj.

9. prosince byly přijaty závěry o boji proti beztrestnosti týkající se zločinů spáchaných v souvislosti s válkou na Ukrajině. Mimo jiné Rada Evropy vyzvala státy hned k několika opatřením:

- Přijmout opatření k plnému provedení definice nejzávažnějších mezinárodních zločinů a způsobů odpovědnosti zakotvených již v Římském statutu.
- Umožnit výkon univerzální jurisdikce nebo jiných forem vnitrostátní jurisdikce k vyřešení mezinárodních zločinů
- Umožnit úzkou justiční spolupráci s Mezinárodním trestním soudem

2. února Evropská unie navýšila finanční podporu ukrajinským ozbrojeným silám na 3,6 miliardy eur. Tato podpora je vyjádřena dvěma opatřeními, jejichž cílem je navýšit odolnost a bojeschopnost ukrajinských ozbrojených sil a chránit civilní obyvatelstvo. Tímto se finanční pomoc pro ukrajinské ozbrojené síly vyšplhá až na 3,6 miliardy eur.

25.února byl vydán desátý soubor sankcí v reakci na invazi Ruska na Ukrajinu. Tento balíček zakazuje vývoz kritických technologií a průmyslového zboží, dovoz asfaltu, poskytování kapacit pro skladování plynu a v neposlední řadě tranzit technologií a zboží dvojího užití (Evropská rada,2023).

7 Praktická část

Důvodem zvolení tématu diplomové práce byla návaznost na práci bakalářskou, která se zabývala pohledem studentů a studentek Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích na migraci a uprchlictví. V době, kdy respondenti odpovídali v bakalářské práci na dotazník, byla celá tato problematika pouze teoretická. V současné době je téma uprchlictví součástí života každého z nás.

V diplomové práci jsem v návaznosti na bakalářskou práci zvolila opět písemné dotazování. Cílovou skupinou opět zůstávají studenti a studentky Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, a to primárně z důvodů porovnání výsledků z obou prací. Zapojení studenti do dotazníkového šetření studují předškolní pedagogiku, společenské vědy, tělocvik, zeměpis a cizí jazyky.

Vzhledem k tomu, že dotazování byli v obou dotazníkových šetřeních osoby studující pouze v Českých Budějovicích, nedá se vyhodnocení brát jako celorepublikový výsledek, ale jako výsledek Pedagogické fakulty Jihočeské Univerzity.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření v BP

Vyhodnocení výsledků z bakalářské práce nám v diplomové práci slouží k porovnání výsledku výzkumných otázek.

První výzkumnou otázkou obou prací je, zda by ČR měla přijímat uprchlíky. Z odpovědí je patrné, že studenti přijímání podporují, jelikož 59 % z nich odpovědělo, že ano. Souhlas s přijetím pramenil v zájmu solidarity a povinnosti pomáhat druhým. Ti, kteří byli proti argumentovali z pravidla tvrzením, že není řešení uprchlíky přijímat, ale aktivně se podílet na pomoci zemím a jejich obyvatelům. Respondenti měli možnost zvolit odpověď „Nevím“, ta byla komentována spíše z ekonomického pohledu na fungování státu, zda si stát přijímání může dovolit či stav pracovního trhu.

Druhou výzkumnou otázkou obou prací je, zda je daný respondent a jeho pocit bezpečí ovlivněn přítomností uprchlíků na našem území. 72 % studentů zvolilo odpověď ne. Odpověď „Jiné“, tedy možnost rozepsat se v odpovědi na otázku zvolili studenti překvapivě z důvodu obhájení odpovědi „Ne“. Jako například: *„Vůbec ne, spousta lidí se ohání tím, že nechce přijímat uprchlíky, kvůli obavám z možného napadení, ale není to*

oprávněné, jelikož zabít/znásilnit či jinak ublížit může s klidem i Čech, se kterým 20 let sousedíme a potkáváte se denně.“

Poslední vyhodnocená otázka bakalářské práce navazuje na třetí výzkumnou otázku práce diplomové. Otázka zněla: „Jste ochoten/a Vy osobně pomoci uprchlíkům?“ Ve 41 % byla odpověď „Ano, ale nevím jak“. Studenti nevěděli, jak se do celkové problematiky zapojit, jak pomoci, kam poslat oblečení či finance. Díky tomu však vznikla poslední výzkumná otázka diplomové práce, jejíž cílem je zjistit, jaká je realita v konfrontaci se současnou situací. Se situací, která je všude kolem nás. Každého z nás se nějakým způsobem mohla dotknout a každý z nás jí mohl zaregistrovat jinak.

7.2 Cíle práce

Cílem diplomové práce je zjistit, jaký je pohled respondentů na problematiku migrace a uprchlictví. Jakým způsobem se názory studentů změnily nebo zda zůstaly stejné, ve chvíli, kdy je téma uprchlictví součástí naší země. V teoretické části je kladen důraz především na seznámení s celkovým kontextem konfliktu, jednotlivými pojmy a problematikou jako takovou. V praktické část je stěžejní dotazník, který odpoví na výzkumné otázky daného tématu a vyvrátí či potvrdí předem stanovené předpoklady.

Dalo by se říci, že práce je svým způsobem unikátní, jelikož navazuje na výzkumné šetření v bakalářské práci, díky čemu máme unikátní vhled do celé situace. Cílem práce není hodnotit konflikt probíhající mezi Ruskem a Ukrajinou, a to především kvůli chybějícímu časovému odstupu, ale spíše chování studentů v situaci, kdy problematice čelí tváří v tvář.

7.2.1 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky se odvíjejí ze samotných cílů uvedených v práci, avšak současně jsou pro samotné cíle doplněním či konkretizací. Jejich definování je stejně důležité jako definování cílů, neboť z výzkumných otázek pak vycházejí i předpoklady a celé výzkumné šetření (Skutil a kol, 2011). V diplomové práci je důležité formulovat znění otázek srozumitelně a jasně, aby si každý na konci výzkumu mohl snad a jasně zodpovědět, zda na otázky bylo odpovězeno či nikoliv. Pokud se v průběhu šetření zjistí, že otázka není adekvátní k vytyčenému cíli, je možné ji přeformulovat (Švaříček, 2007).

Do své práce jsem zvolila tři výzkumné otázky navazující na mou bakalářskou práci a to:

1. *Jsou studenti Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích pro, aby ČR přijímala uprchlíky (primárně se bavíme o uprchlících z Ukrajiny) z oblastí postižených válečným konfliktem?*
2. *Do jaké míry je pocit bezpečí z pohledu studentů Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích ovlivněn přítomností uprchlíků na našem území?*
3. *Jaká je realita pomoci uprchlíkům v konfrontaci se současnou situací?*

7.2.2 Předpoklady

Předpoklad 1: Postoj respondentů odpovídajících na otázku, zda by měla Česká republika přijímat či nepřijímat uprchlíky bude pozitivní, respondenti budou odpovídat, že jsou pro přijetí, a to aspoň v 60 % případů. Toto číslo bylo zvoleno z dvou předešlých výzkumů.

1. V mé vlastní bakalářské práci jsem při vyhodnocování dotazníkového šetření došla k závěru, že 59 % vysokoškolských studentů je pro přijímání uprchlíků do České republiky.
2. Ústav STEM (2022) prováděl analýzu pohledu na stejnou otázku přijímání či nepřijímání v celorepublikovém měřítku. V tomto šetření vyslovilo 64 % občanů České republiky souhlas s přijímáním uprchlíků ze závažných důvodů (válka, pronásledování...). Dalších 17 % vyslovilo souhlas s přijímáním uprchlíků z oblastí postižených přírodní katastrofou.

Z tohoto důvodu bylo zvoleno číslo 60 %, jelikož se výsledný vzorek opět vztahuje pouze na osoby mladší 30 let.

Předpoklad 2: Postoj respondentů k otázce, zda se podíleli na humanitární pomoci Ukrajině bude „Ano....“ Více než v 55 %. Tento předpoklad je dán výzkumem ústavu STEM (2022), který se na podobně položenou otázku dotazoval 1052 respondentů a necelých 73 % odpovědělo, že se aspoň částečně podíleli na humanitární pomoci. I přes zvyšující se náklady na život přiměla Čechy války na Ukrajině k masivní vlně solidarity. Ve vyhodnocení bakalářské práce respondenti uváděli, že by se do pomoci uprchlíkům rádi zapojili, ale neví jak (41 %). V momentě vypuknutí rusko-ukrajinského konfliktu vznikla řada fondů, sbírek, programů, sběrných míst atd... Lidé se s možností zapojit shledávali dnes a denně. Proto je zde předpoklad minimálně 55 %.

Předpoklad 3: Respondenti budou v otázce počtu ukrajinských uprchlíků v České republice nejčastěji volit odpověď „Statisíce“, alespoň v 70 %. Tato odpověď je správná a je dána

primárně osobní přesvědčením o informovanosti tématu. Koncem roku 2022 zpravodajství ČT 24 provádělo výzkum, ze kterého vyšel názor, že české obyvatelstvo odhaduje počet ukrajinských uprchlíků na 281 tisíc. Narozdíl od let předchozích se počty z tisíců vyšplhaly až na číslo přesahující 500. tisíc.

7.3 Metodika

Výzkumná metoda v diplomové práci byla zvolena formou dotazníkového šetření. Dotazník se dá definovat jako operativní prostředek sloužící k tradičnímu sběru dat. Zároveň se dle Jeřábka (1992) jedná o nejrozšířenější techniku, která má za úkol sloužit právě k získávání ucelených informací o zkoumaném jevu. Balcar (2008) rozděluje dotazníky na dvě skupiny:

1. Osobní dotazník – V rámci rozhovoru sděluje respondent tazatelovi odpovědi na otázky podle předem dané struktury.
2. Neosobní dotazník – Jedná se o nepřímý kontakt mezi tazatelem a respondentem.

V tomto případě se jedná o dotazník neosobní, který byl rozeslán formou elektronického odkazu. Krejčí (2008) tento způsob shledává jako velmi perspektivní a ulehčující čas oběma stranám.

V rámci výzkumného šetření by mohla být zvolena i anketa, jako výzkumný způsob, jak klást otázky a zároveň získávat odpovědi od respondentů, jelikož se dá považovat za jakýsi typ dotazování pomocí standardizovaných technik. U nás se však užívá anketa v užším smyslu, díky čemuž je považována za jakýsi volnější sběr informací (Maříková 1996). Právě z tohoto důvodu byl zvolený dotazník, jelikož podléhá přísným pravidlům vyhodnocování. Dotazník, který byl jako výzkumná metoda zvolen, je nejrozšířenější technikou sběru dat. Úkolem dotazníku je sloužit právě k získávání ucelených informací o zkoumaném jevu (Reichel 2009).

Výhod v případě použití dotazníku jako výzkumné metody je hned několik, organizační nenáročnost, efektivita techniky získávání dat a krátkodobý časový úsek pro vyplňování dotazníkových formulářů, které šetří obou stranám čas, na rozdíl od jiných metod, například rozhovoru (Pechačová, 2001).

7.4 Výzkumný soubor

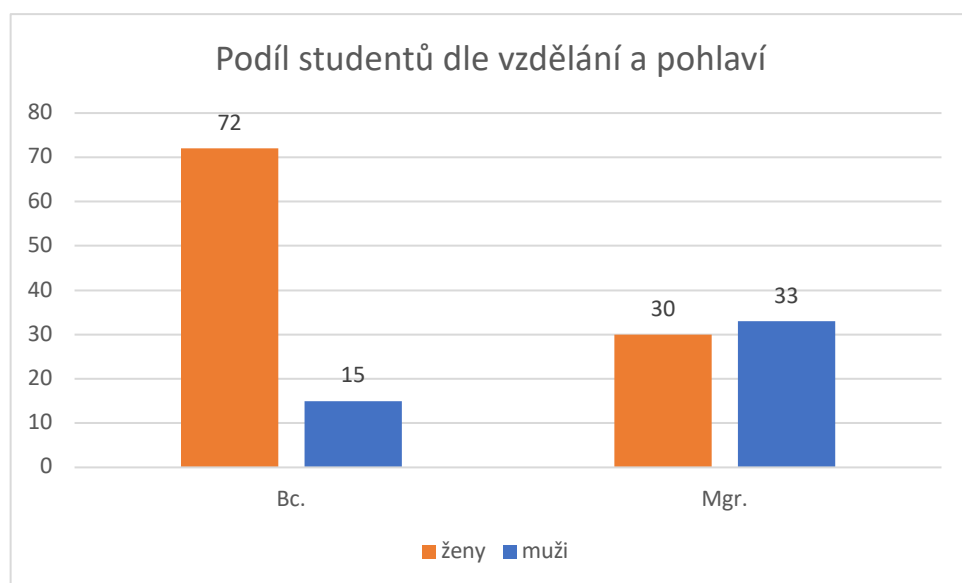
Jelikož dotazník bakalářské práce byl určen pro studenty vysoké školy, výzkumný soubor byl zvolen kvůli vyhodnocování stejný. Studentky a studenti Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. Přesněji 102 žen (30 studentek z magisterského studia a 72 z bakalářského) a 48 mužů (15 studentů bakalářského studia a 33 magisterského). Dotazník byl rozeslán 206 studentům Pedagogické fakulty, tudíž návratnost 72,83 %. Dle Gavora (2010) je návratnost dotazníků stanovena okolo 75 %, ale dosáhnout i takového čísla je velmi obtížné. Dotazník byl studentům zaslán elektronickou formou přes sociální sítě. K jeho vytvoření sloužila stránka určená k vytváření dotazníků zadarmo www.survio.cz

7.5 Analýza výsledků

Otázkač.1: Pohlaví respondentů

Dotazník otvírala otázka, která je součástí téměř každého dotazníkového šetření. Jedná se o pohlaví respondentů, kteří se šetření zúčastnili. V grafu č.2 je na první pohled vidět, že šetření se účastnily především ženy, a to 68 % z celkového počtu dotazovaných. Zbýlých 32 % jsou muži.

Graf č.2: Podíl respondentů zapojených do výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování

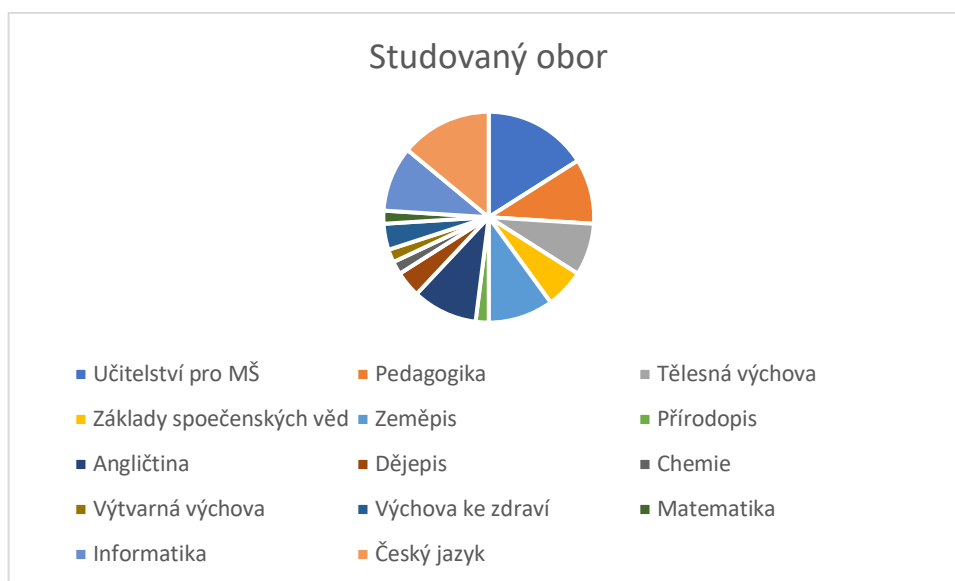
Otázka č.2, č.3 a č.4

Tyto otázky stále slouží k většímu povědomí o respondentech, kteří byli ochotni věnovat svůj čas vyplnění dotazníku, dále pro větší přehlednost a zorientování v jednotlivých názorech. Otázky směřovaly na věk, studovaný obor a na typ studia, tedy magisterský či bakalářský. Jak je již v práci zmíněno, dotazníkového šetření se zúčastnilo 150 respondentů, 102 žen (30 studentek z magisterského studia a 72 z bakalářského) a 48 mužů (15 studentů bakalářského studia a 33 magisterského). Respondenti se pohybují ve věku 20-29 let a nejpočetnější skupinou jsou čtyřiaadvacetiletí studenti magisterského studia. Šetření se účastnili studenti z celé řady oborů Jihočeské univerzity. Nejpočetnější skupinou jsou studenti Českého jazyka (14 %), Učitelství pro mateřské školy (15 %), zeměpisu (10 %) a anglického jazyka (10 %).

Tabulka č.2: Věk a počet respondentů, kteří se účastnili výzkumu

Věk	Respondenti
20	12
21	6
22	5
23	18
24	52
25	18
26	9
27	3
28	3
29	24

Graf č.3: Studované obory respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

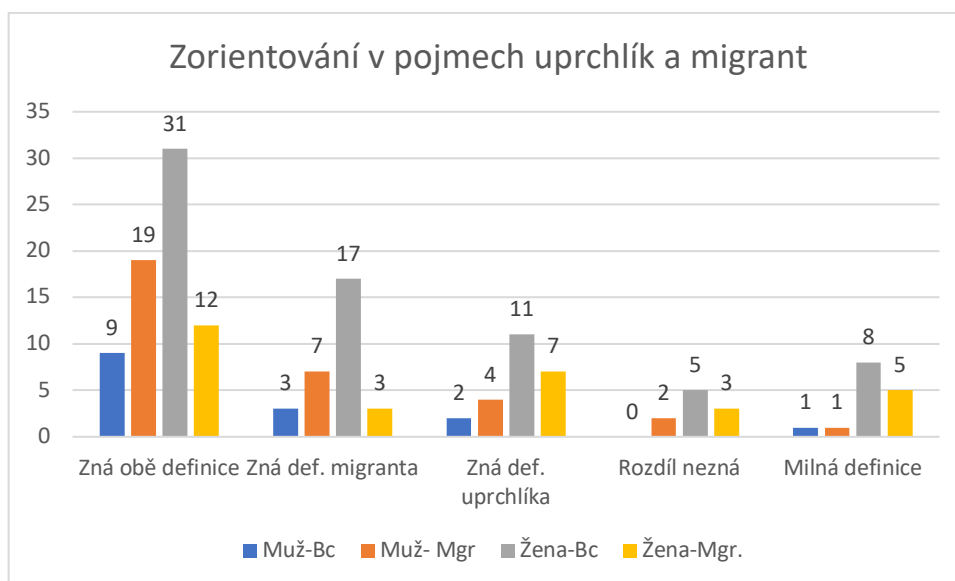
Otázka č.5: Víte, jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem?

Otázka číslo 5 byla jako mnohé inspirovaná dotazníkem v bakalářské práci, kde byla otázka položena jako: „Jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem?“. Odpověď na položenou otázku byla otevřená, tedy každý respondent mohl napsat definici, dle svého uvážení v rozsahu tisíce slov.

Pro lepší orientaci v grafu jsem odpovědi rozdělila do několika kategorií:

1. Respondent zná obě definice ve správném tvaru
2. Respondent zná definici migranta, ale definice uprchlíka je mylná
3. Respondent zná definici uprchlíka, ale definice migranta je mylná
4. Respondent nedokáže vysvětlit ani jeden z pojmů
5. Respondent, který si myslí, že odpověď na otázku zná, ale jeho odpověď je chybná

Graf č.4 Zorientování v pojmech uprchlík a migrant

Zdroj: vlastní zpracování

Dle Ministerstva vnitra České republiky (2023) je definice pro migranta: „*Cizinec, který svou zemi opustil dobrovolně s cílem zlepšení svého ekonomického postavení.*“ A definice uprchlíka: „*Osoba, která splňuje definiční znaky uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy. V ČR je osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, označována jako azylant.*“

Na první pohled vidíme v grafu dominanci ženských skupin, ale po detailních výpočtech můžeme zjistit, že se v problematice lépe orientují muži. Více než jedna čtvrti žen, přesněji 42,2 % žen z celkového počtu žen dotázaných zná obě definice správně. V dotazníkovém šetření nebylo potřeba znát definice doslovně, ale do dané skupiny byla žena přiřazena například i s touto odpovědí: „*Uprchlík utíká ze své země, protože se tam bojí žít (válka, pronásledování, popravy) zůstat v zemi je pro něj nebezpečné, zatímco migrant jde do jiné země s vidinou lepšího ekonomického standardu, lepší práce, lepší plat – snaha o lepší život v jiném státě.*“ Tato kritéria byla stejná i u mužů, kde správnou odpověď znalo 28 respondentů, tedy 58,3 % mužů. Tudiž můžeme vidět, že více než polovina mužů odpověď na otázku zná, ale žen se do dotazníkového šetření zapojilo více. V práci je mnohokrát zmíněno, že téma migrace a uprchlictví je v posledních letech velmi žhavé, často zmiňované, a proto mě nepřekvapuje správná znalost pojmů.

Respondenti, kteří byli zařazeni do skupiny druhé a třetí, tedy skupin, kdy znají pouze jeden ze dvou pojmů odpovídali z pravidla velice stroze. Například: „*Uprchlík odchází*

ze země z důvodu ohrožení vlastního života (válka).“ Do vybraných kategorií druhé a třetí skupiny bylo zařazeno celkem 54 respondentů. Tito lidé se dají považovat za osoby s povědomím o problematice.

Pro mě osobně bylo velké překvapení deseti procentní zastoupení páté skupiny, tedy té, ve které si respondent myslí, že definici zná, ale jeho odpověď je milná. Nejčastěji v odpovědích docházelo k záměně pojmů nebo jejich spojení. Například: *„Odpověď znám, migrant je člověk žijící mimo území své země, pohybuje se mezi hranicemi cizích států bez práv a ochrany, často odchází z důvodu násilí či války.“*

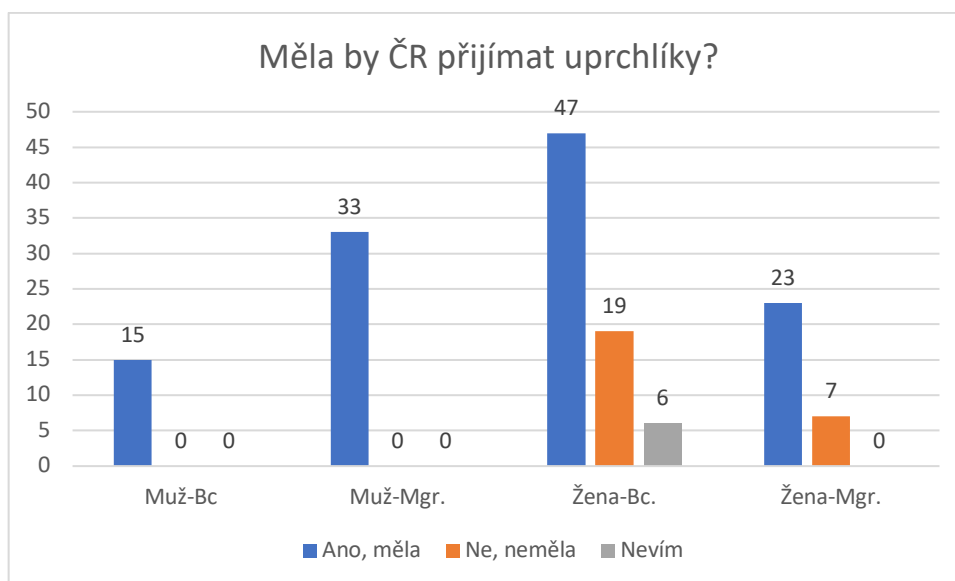
Otázka č.6: Měla by podle Vás Česká republika přijímat uprchlíky (Ano, proč? Ne, proč?)

V této otázce byl důležitý osobní názor respondentů na přijímání či odmítání uprchlíků obecně. Otázka navazuje na první daný předpoklad práce, že studenti budou pro přijímání uprchlíků. Otázka navazuje na stejně položenou otázku v bakalářské práci a na její předpoklad.

Otázka číslo šest je shodu okolností i první výzkumnou otázkou praktické části práce. Odpovědi stejně jako v otázce předchozí nebyly pevně dané. Respondent mohl vyjádřit svůj názor a rozepsat se dle potřeby, což se u většiny odpovědí také stalo. Pro přehlednost grafu byly opět zvolené odpovědi vyjadřující názor odpovídajících osob.

- Ano, měla
- Ne, neměla
- Nevím

Graf č.5: Měla by podle Vás Česká republika přijímat uprchlíky?

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu můžeme vidět dominantu modrého pole, tudíž tu která podporuje přijetí uprchlíků do České republiky. Všichni muži (48 respondentů), kteří se dotazníkového šetření účastnili, napsali svou odpověď ve smyslu souhlasu s přijetím. Některé odpovědi zmiňovaly drobné obavy či jistá omezení s přijímáním, ale odpovědi mužů jsou stoprocentním souhlasem s přijetím. Souhlas s přijetím u žen už není tak jednoznačný. S přijetím souhlasí pouze 68,6 % žen. Názory mužů a žen při vyhodnocování odpovědí byly velmi podobné a nesly se ve stejném duchu „*Ano. Lidé v situaci, kdy musí opustit vlastní domov neřeší, že chtějí poškodit ekonomiku jiného státu. Chtějí jen přežít. Někam jít musejí a bez ohledu na mezinárodní smlouvy bychom tyto lidi měli přijmout v rámci solidarity a lidskosti nad situací, do které se dostali.*“

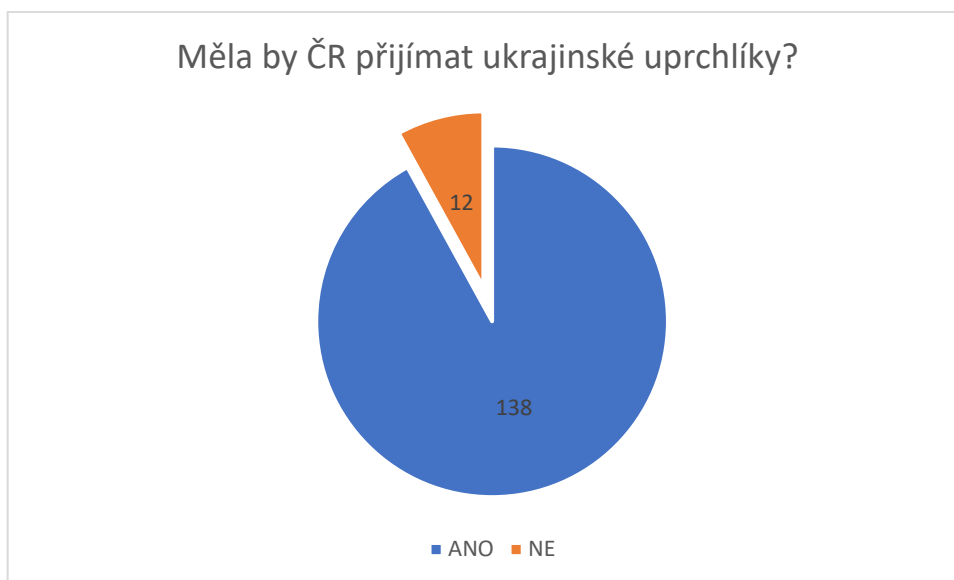
V grafu dále vidíme, že v postoji odmítání uprchlíků dominují 25,4 % ženy. Žádný nezvolil možnost odmítání uprchlíků. Ženy v tomto případě zmiňovaly násilí uprchlíků, nemožnost se přizpůsobit našemu stylu života nebo často zmiňovaly rozdílnost kultur. Do odpovědí byla často zapojována i samotná situace v České republice, například: „*Ne, není tady dost místa pro všechny lidi, co přichází. V Čechách nás je už teď dost a ani pro české obyvatelstvo nejsou zásoby. Mluvím teď o lékách, drahých potravinách nebo energiích.*“

Odpovědi, které mě překvapili svým výrokem byli odpovědi dané do kategorie „Nevím“. Tu zvolilo pouze 6 žen bakalářského studia, a to primárně z důvodu složitosti

celé problematiky. Respondentky zmiňovaly klady i zápory přijetí a ve finále jejich odpověď byla nejednoznačná. Například: „*Pomoci lidem v nouzi určitě ano, ale bohužel toho i většina lidí zneužívá. Bohužel toto je otázka, na kterou nedokážu přímo odpovědět.*“

Otázka č.7: Měla by podle Vás Česká republika přijímat ukrajinské uprchlíky?

Graf č.6: Měla by Česká republika přijímat ukrajinské uprchlíky?

Zdroj: vlastní zpracování

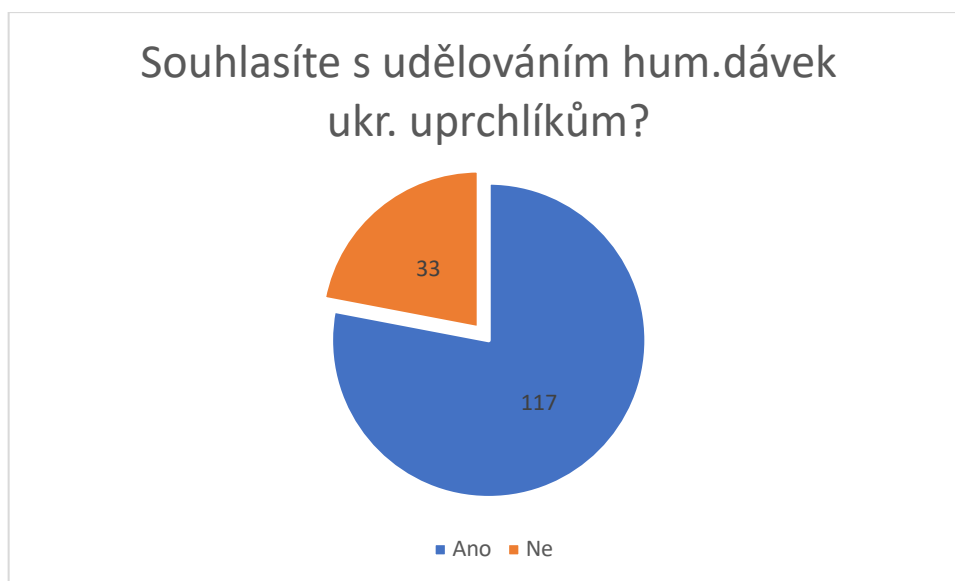
Otázka číslo sedm sloužila pro rozšíření otázky předchozí, kde měli respondenti odpovídat na přijímání uprchlíků obecně a svou odpověď zdůvodnit. Diplomová práce se zaměřuje na uprchlictví z Ukrajiny, proto je tato zaměřena přímo na danou problematiku. Respondenti měli poprvé možnost zvolit jednu odpověď „ANO“ nebo „NE“.

Při pohledu na graf vidíme souhlas 92 % respondentů s přijetím osob prchajících před válkou na Ukrajině. V předchozí otázce respondenti projevili souhlas v necelých 80 %, tudíž enormní souhlas s přijetím Ukrajinců se může odvíjet i od často zmiňované solidarity, kterou Český stát projevuje ve zmíněném konfliktu.

Otázka č. 8: Souhlasíte s udělováním humanitárních dávek ukrajinským občanům, kteří uprchli před válečným konfliktem do České republiky?

Stejně jako v předchozí otázce měli respondenti na výběr z odpovědí „Ano“ a „Ne“. Otázka týkající se humanitárních příspěvků, které dostávají ukrajinští uprchlíci od České republiky. Otázka, která dle předchozích odpovědí mohla vyvolat jisté pozdvižení ve formě příspěvků pro jinou národnost a opomíjení problémů českého obyvatelstva.

Graf č.7: Souhlasíte s udělováním humanitárních dávek ukrajinským uprchlíkům?

Zdroj: vlastní zpracování

I v tomto grafu je patrná převaha souhlasu s udělovanou pomocí Českého státu. Ukrajinští uprchlíci nyní dostávají různé finanční příspěvky (navazující v další otázce) a vzorek dotázaných osob nemá dle výsledku problém s jejich udělováním. 117 osob zvolilo odpověď „Ano“. Tedy tu, která souhlasí s udělením finančního příspěvku či jiné pomoci. 33 osob vyjádřilo nesouhlas s udělováním humanitárních dávek ukrajinskému obyvatelstvu prchajícímu před konfliktem probíhajícím na Ukrajině.

Otázka č. 9: Označte na škále, do jaké míry souhlasíte/nesouhlasíte s uvedenými humanitárními dávkami pro ukrajinské občany, kteří uprchli před válečným konfliktem do České republiky.

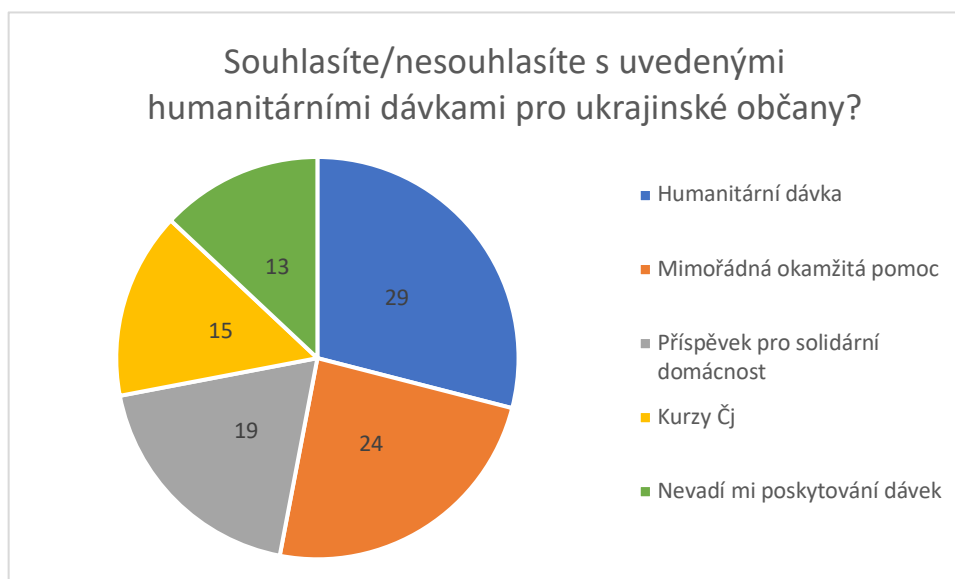
Otázka číslo devět nám opět rozšiřuje otázku předešlou vztahující se na pomoc a udělování humanitárních dávek příchozím uprchlíkům z Ukrajiny. Cílem otázky bylo zjistit, jak se dívají respondenti na jednotlivé příspěvky. Respondenti měli za úkol

seřadit odpovědi dle svých preferencí (1. souhlasím 5. nejméně souhlasím s udělením dávky). Zmíněné dávky byly:

- Humanitární dávka – pomoc na úhradu základních životních potřeb
- Mimořádná okamžitá pomoc – nezbytné jednorázové výdaje (bydlení, strava, hygiena)
- Příspěvek pro solidární domácnost – příspěvek osobě, která bezplatně poskytla cizinci ubytování
- Kurzy češtiny
- Nevadí mi poskytování finančních dávek Ukrajincům

Pokud respondent není proti udělováním dávek nebo mu jednoduše udělování dávek nevadí. V detailu otázky měl napsáno ať odpověď označující souhlas s udělováním označí jako číslo 1 a následuje pokračuje v dotazníku dál. Pro lepší orientaci v odpovědích jsou v grafu procentuálně zaznamenány hodnoty odpovědí, které byly dány na první příčku.

Graf č.8: Souhlasíte/nesouhlasíte s uvedenými humanitárními dávkami pro ukrajinské občany?

Pokud se podíváme na graf a zároveň na legendu můžeme s jistotou říct, že udělování humanitárních dávek ukrajinským občanům, obyvatelům ČR vadí. Nejvíce je to dávka Humanitární (29 %), která slouží jako prostředek pro úhradu životních potřeb. Na druhém místě (24 %) s lehkou procentuální ztrátou je dávka, kterou Ministerstvo vnitra označilo jako „Mimořádná okamžitá pomoc“. Tato pomoc má být cílena na ubytování, stravu, hygienická pomůcky atd... „Příspěvek pro solidární domácnost“ (19 %) a „Kurzy

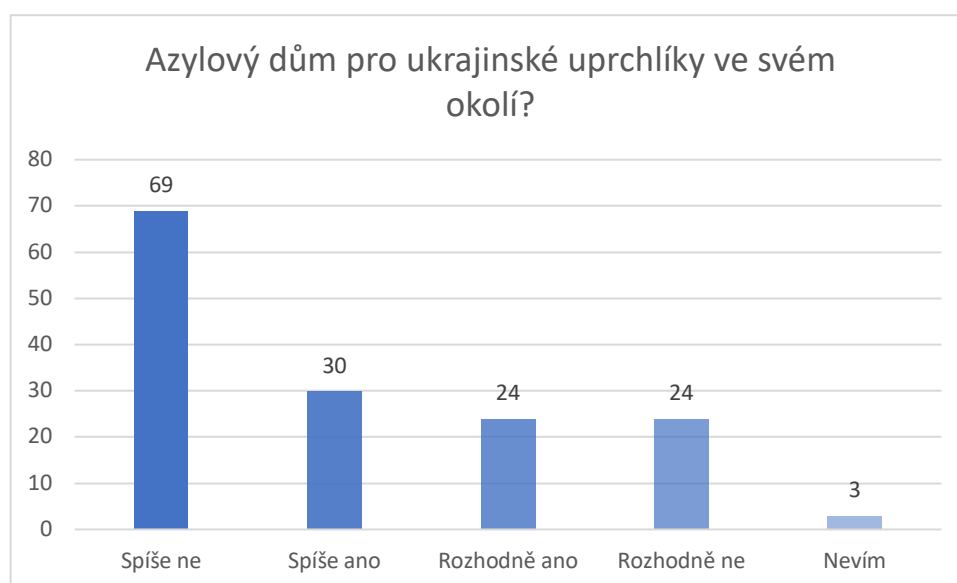
Českého jazyka“ (15 %) byly zastoupeny téměř stejnými procentuálními body. Právě tyto dvě humanitární dávky bývají nejčastěji zmiňovány jako zbytečné nebo nadbytečné.

Poslední, nejméně volenou odpovědí 13 % je odpověď respondentů, kterým nevadí poskytování humanitárních dávek.

Otázka č.10: Vadilo by Vám, kdyby se ve vašem okolí zřídil azylový dům pro ukrajinské uprchlíky?

Po vypuknutí příchozí vlny uprchlíků se v řadě městech i vesnicích zřídily provizorní ubikace pro ukrajinské uprchlíky. Otázka je inspirovaná dotazníkem v bakalářské práci jen s tím rozdílem, že zde je opět vztažena na probíranou tematiku. V předchozí práci lidé nejčastěji označovali odpověď Spíše ano. Nechtěli poblíž svého domu uprchlické zázemí.

Graf č.9: Azylový dům pro ukrajinské uprchlíky ve svém okolí?

Stejně jako v grafech předchozích i zde je na první pohled vidět dominantní odpověď grafu. Odpověď, zda by respondentům vadilo, kdyby se vedle jejich domu nebo v jejich okolí zřídil azylový dům, který by byl určen pro ukrajinské uprchlíky zvolilo „*Spíš ne*“ 69 osob. Druhou nejčastěji zmiňovanou odpovědí byl opak „*Spíše ano*“, kterou si vybralo 30 osob. Odpověď s důrazem na svůj souhlas či nesouhlas si shodně zvolilo 24 respondentů.

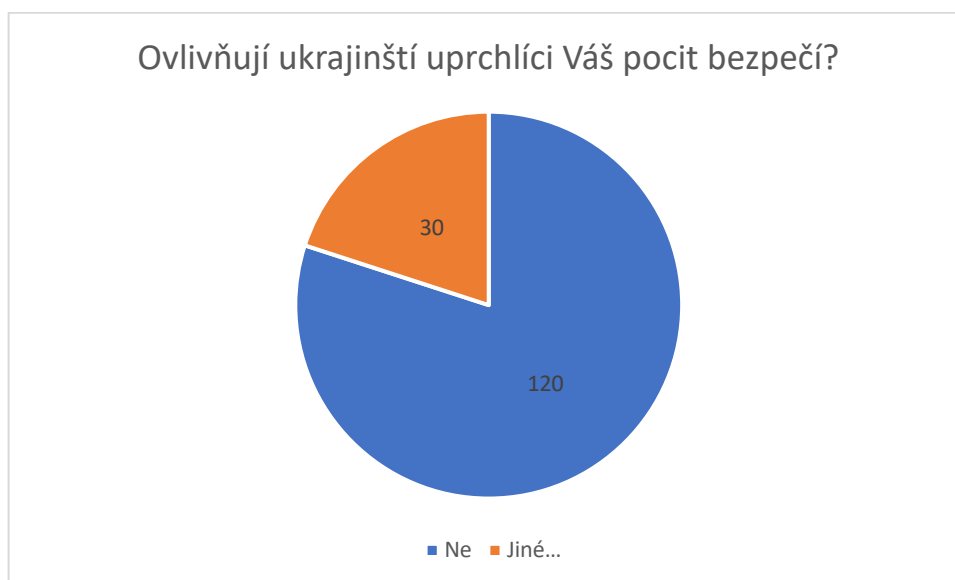
Rozdíl v odpovědích v bakalářské a diplomové práci je až markantní. V bakalářské práci respondenti nejčastěji volili odpověď „Spíše ano“ a „Rozhodně ano“. Zde jsou odpovědi shovívavější.

Otázka č.11: Ovlivňuje váš pocit bezpečí přítomnost ukrajinských uprchlíků na území ČR?

Při odpovídání měli respondenti možnosti:

- Ne
- Jiné...- při zvolení této odpovědi byla možnost rozepsat svůj názor. Vysvětlit proč se daný jedinec cítí v přítomnosti ukrajinských uprchlíků v nebezpečí.

Graf č.10: Ovlivňují ukrajinští uprchlíci Váš pocit bezpečí?

Druhá výzkumná otázka mé diplomové práce vychází právě z otázky číslo 11. Odpovědi na položenou otázku byly odlišné od ostatních, a to především možností vybrat si odpověď „Jiné...“ se kterou se respondenti setkávají v dotazníku poprvé. Tuto možnost využilo 30 osob. Jejich odpovědi byly téměř totožné. Obsahovaly zdůvodnění, proč je jejich pocit bezpečí ovlivněn přítomností ukrajinských uprchlíků. Často byla zmíněna agresivita, jiné kultury či ničení majetků v místě, kde se ukrajinští uprchlíci nachází. Například: „Ano. V našem okolí se objevují party uprchlíků, které demolují obecní mobiliář a obtěžují svým chováním lidi v okolí. Často pijí a chovají se agresivně (hajlují a malují po zdech hákové kříže nebo velká hořící písmena Z). Chápu, co prožívají, ale je to jiná kultura. Nerespektují naše tradice, morálku ani zvyky.“

Otázka č.12: Znáte osobně nějakého uprchlíka z Ukrajiny?

Tato otázka sloužila pro větší vhled do problematiky a přiblížení se otázce předešlé. Respondenti, zde měli odpovídání velmi snadné. Odpovědi byly pouze dvě.

- Ano
- Ne

Graf č.11: Znáte osobně ukrajinského uprchlíka?

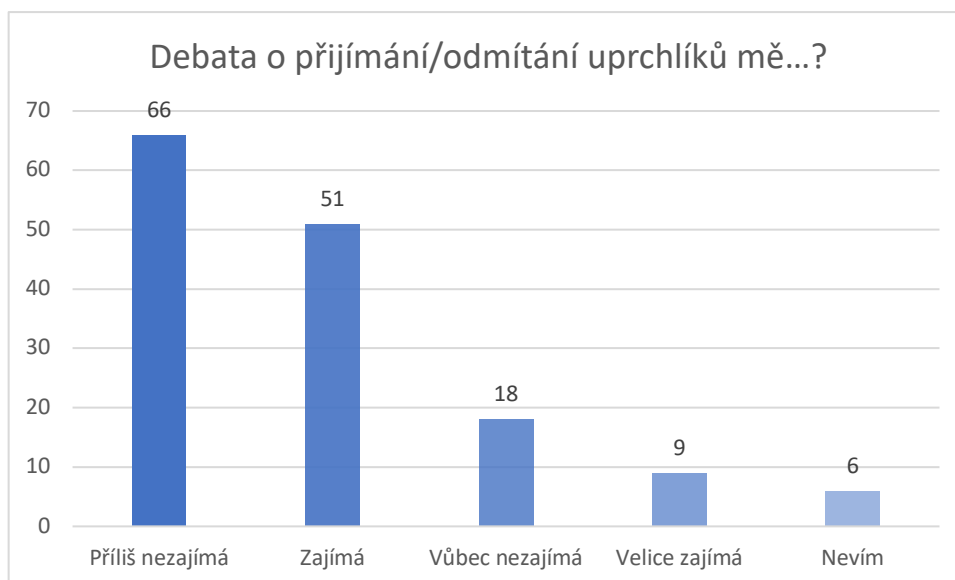
Po předchozí otázce jsou pro mě výsledné odpovědi velkým překvapením. Více než polovina respondentů přesněji 66 % respondentů osobně nějakého ukrajinského uprchlíka zná, setkal se s ním nebo se sním dokonce i blíže zná. Tento fakt může brát jako velmi pozitivní ve složitém procesu integrace Ukrajinců do naší společnosti. Náš výsledek je pozoruhodný, a to z důvodů výzkumu Národohospodářského ústavu AV ČR 2022. Agentura prováděla koncem roku 2022 šetření integrace Ukrajinců mezi Čechy, kdy se v jejich výzkumu dostali k pouhým 40 %. Toto číslo souhlasí s dobrou integrací Ukrajinců, potvrdili, že nějakého Ukrajince znají nebo ve s ním setkali například v práci, restauraci atd...

Otázka č.13: Společenská debata kolem přijímání, či odmítání uprchlíků mě...

V této otázce měli respondenti možnost vybrat odpověď z hned několika možností od vysokého zájmu až po zájem nulový. V dnešní době je téma součástí všech médií, politických projevů a řady společenských akcí. Respondenti měli na výběr z pěti odpovědí:

- Velice zajímá
- Zajímá
- Příliš nezajímá
- Vůbec nezajímá
- Nevím

Graf č.12: Debata o přijímání/odmítání uprchlíků mě...?

Otázka číslo třináct byla v podobném znění položena i v práci bakalářské a jelikož respondenti byli téměř totožný výsledek otázky se dal předpokládat. V bakalářské práci nejčastěji zaznívala odpověď „Příliš nezajímá“, tedy že daný respondent o danou problematiku nejvíce velký zájem (38 %), jak můžeme vidět tato odpověď byla nejčastější i zde (44 %). Překvapením je, že i druhá odpověď je stejná „Zajímá“, dokonce ve stejném procentuálním bodě 35 %. Nejméně zvolenou odpovědí je zvolená odpověď „Nevím“, kterou si může respondent vykládat ve tvaru „Zajímají mě pouze určitá fakta“.

Tato odpověď byla zastoupena pouhými čtyřmi procenty. Zbylé dvě odpovědi se pohybovaly v rozmezí 6-12 %.

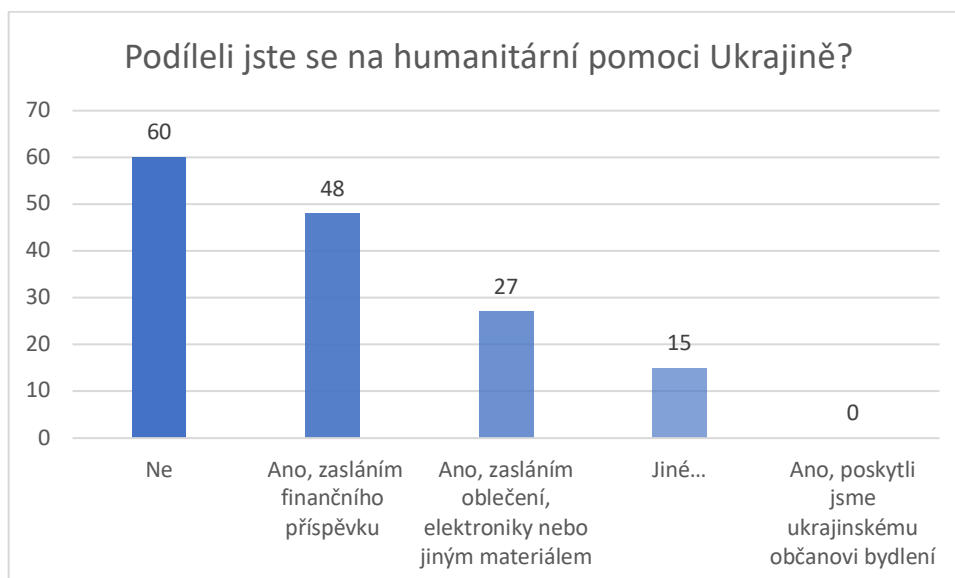
Otázka č.14: Podíleli jste se na humanitární pomoci Ukrajině?

Otázka číslo 14 byla předlohou druhého předpokladu a třetí výzkumnou otázkou diplomové práce. Předpoklad byl takový, že postoj respondentů k otázce, zda se podíleli na humanitární pomoci Ukrajině bude ano, a to v jakékoliv formě pomoci ve více než v 55 %.

Studenti zapojení do dotazníkového šetření měli opět na výběr z několika uzavřených odpovědí. Mezi odpověďmi byla i odpověď „Jiné...“, kde mohli zúčastnění popsat jinou formu pomoci.

- Ano, zasláním finančního příspěvku
- Ano, zasláním oblečení, elektroniky nebo jiným materiálem
- Ano, poskytli jsme ukrajinskému občanovi bydlení
- Ne
- Jiné...

Graf č.13: Podíleli jste se na humanitární pomoci Ukrajině?

Nejčastěji zvolenou odpovědí byla odpověď „Ne“, a to v přepočtu 40 % ze všech respondentů. Pokud se student rozhodl pomoci Ukrajině, bylo to nejčastěji zasláním

finančního daru organizaci, kterou si student sám vybral. Touto formou se rozhodlo pomoci 48 studentů. Zaslání oblečení, elektroniky a dalšího potřebného materiálu zvolilo 27 studentů a 15 z nich se rozhodlo pomoci jinou formou:

Odpověď 1.: „Ve městě, ze kterého pocházím byla uspořádána sbírka, do které jsem poskytla různé oblečení, povlečení, hračky a všemožné věci od celé rodiny. Následně jsem několik dní pomáhala tyto věci třídit a odesílat na Ukrajinu.“

Odpověď 2.: „Jsem členem organizace, která spolupracuje s řadou uprchlíků. Já osobně jsem dala konkrétní věcné dary, konkrétním lidem, věděla jsem, co potřebují nejvíce, co se jim hodí. Nechtěla jsem pomáhat přes třetí stranu. Nejde o nedůvěru organizací, ale spíše o stoprocentní jistotu, že se věci dostanou lidem v čas.“

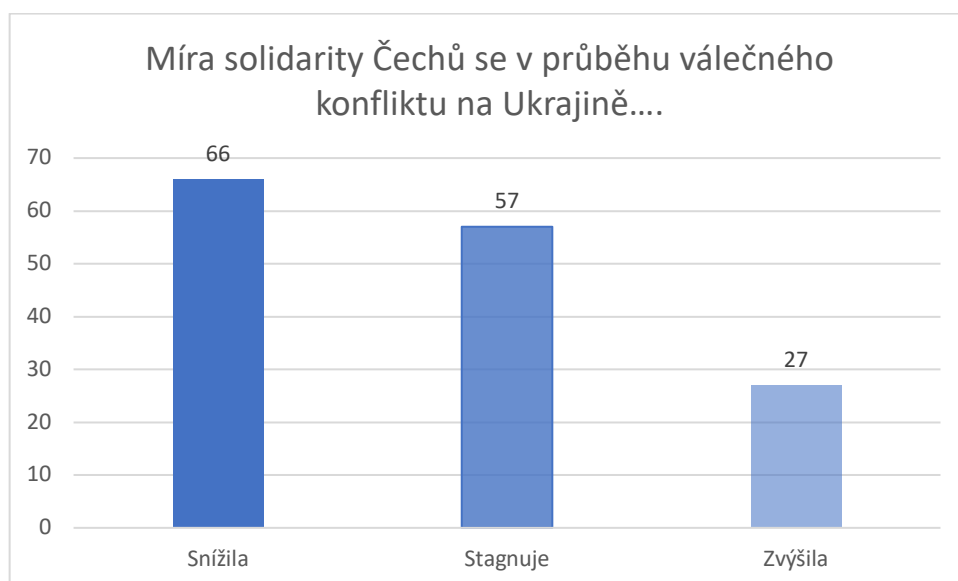
Otázka č.15: Míra solidarity Čechů se v průběhu válečného konfliktu na Ukrajině....

V této otázce jde především o domněnku samotných respondentů. Zda mají pocit, že míra solidarity Čechů stále roste nebo po dlouhém trvání konfliktu již zcela pryč.

Odpovědi zde byli uzavřené a velmi stručné:

- Zvýšila
- Snížila
- Stagnuje

Graf č.14: Míra solidarity Čechů se v průběhu válečného konfliktu na Ukrajině....

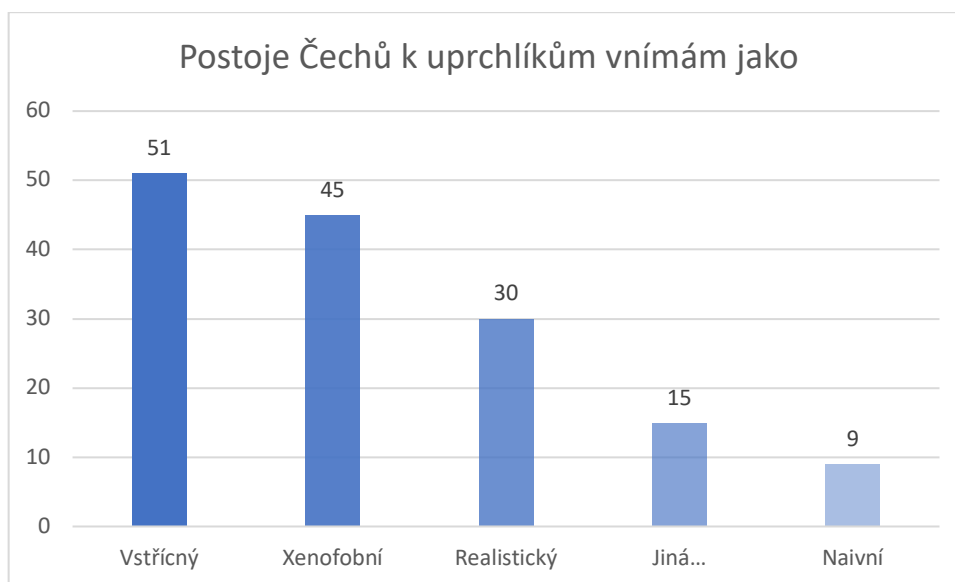
Při pohledu na graf vidíme, že respondenti volili nejčastěji odpověď „*Snížila*“. Tuto odpověď zvolilo 66 osob. Druhou nejčastěji zvolenou odpovědí bylo, že solidarita Čechů vůči Ukrajině „*Stagnuje*“ (57) a nejméně osob (27) bylo názoru zvyšování míry solidarity českého obyvatelstva. Tato odpověď může být pro řadu lidí překvapením. Česká republika se řadí od vypuknutí konfliktu řadí mezi státy s nejvyšší mírou solidarity.

Otázka č.16: Postoje Čechů k uprchlíkům vnímám jako...

V položené otázce se opět shledáváme s kombinací odpovědí čtyř uzavřených otázek a jedné otevřené, ve které je možnost rozepsat svůj názor na danou otázku. Otázka je opět inspirovaná bakalářskou prací a odpovědi uzavřené také:

- Xenofobní
- Realistický
- Vstřícný
- Naivní
- Jiné...

Graf č.15: Postoje Čechů k uprchlíkům vnímám jako

Nyní se odpovědi z obou prací markantně liší. Dominantou grafu zvolenou 51 respondenty je postoj vůči uprchlíkům „*Vstřícný*“. Druhou nejčastěji respondenty (45) zvolenou odpovědí je postoj „*Xenofobní*“. Často bývá tento pojem zaměňován

s pojmem rasistický. Dále byla volena 30 lidmi odpověď „*Realistický*“ a nejméně volený postoj byl „*Naivní*“, konkrétně v 9 případech. 15 respondentů se rozhodlo svůj postoj rozepsat v otevřené odpovědi:

Odpověď 1.: „*Mám pocit, že pohled mnoha lidí je ambivalentní. Lidé chtějí často vypadat, že jsou hrozně hodní, chtějí pomoci a rozdali by se pro tyto osoby v nouzi. Je to hezké pozlátko do života, který se od nich možná očekává. Ve chvíli, kdyby jim tato pomoc však měla narušit jejich osobní standart vycouvají, otočí se k lidem, co potřebují pomoci zády a budou dělat, že o ničem nevím. Pomoc od těchto lidí přichází, jak se jim to v danou chvíli hodí.*“

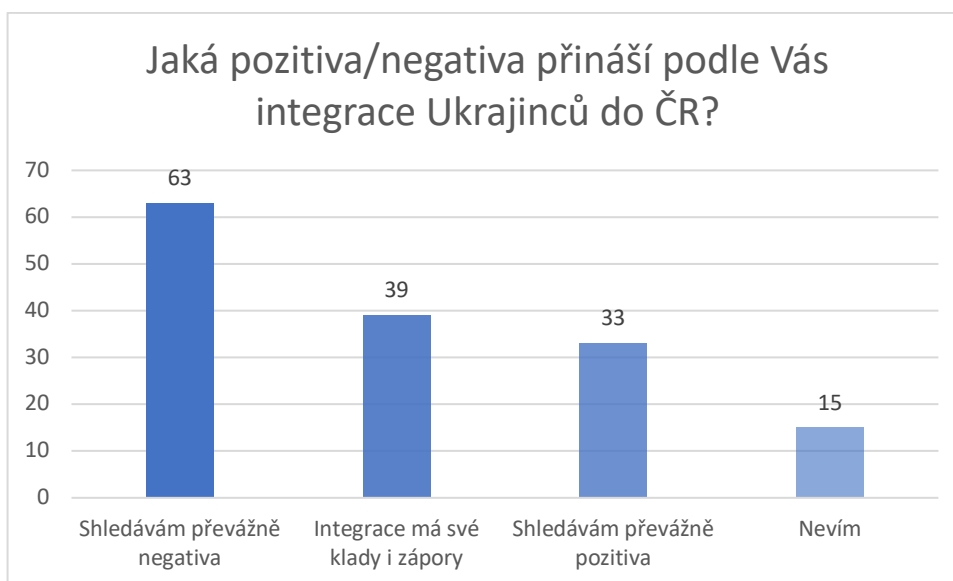
Odpověď 2.: „*Dle mého názoru je pohled řady Čechů nenávistný. Vidí v novinách a v televizi, že se zdražuje, tak se to svede na Ukrajinu. Čtou bulvární články o válce, začnou nadávat na Ukrajinu. Tito lidé často ani neví proč, ale už nenávidí. Nesnáší cokoli, co jim může narušit jejich existenci.*“

Otázka č.17: Jaká pozitiva/negativa přináší podle Vás integrace Ukrajinců do ČR?

Po řadě uzavřených otázek měli respondenti možnost se rozepsat v otázce otevřené. Jde o integraci ukrajinských obyvatel do českého kolektivu. Zda shledávají na začlenění do chodu České republiky nějaká pozitiva či negativa. Respondenti měli možnost vyjádřit svůj názor rozsáhleji. Kapacita odpovědi byla navýšená až na tisíc znaků. Pro vyhodnocení odpovědí a lepší orientaci ve výsledcích jsem zvolila čtyři celky do kterých se odpověď dala zařadit:

- Shledávám převážně pozitiva
- Shledávám převážně negativa
- Integrace má své klady i zápory
- Nevím

Graf č.16: Jaká pozitiva/negativa přináší podle Vás integrace Ukrajinců do ČR?

Při vyhodnocování výsledků otevřené otázky vyšla najevo především negativita, vyplívající z integrace Ukrajinců mezi občany České republiky. Tento názor mělo 63 respondentů. Druhou nejčastější odpovědí v 39 případech byly klady i zápory integrace. Respondent se rozepsal, co pro něj osobně integrace příchozích uprchlíků znamená a jak celkový příchod vnímá. Převážná pozitiva na integraci Ukrajinců ve svých názorech našlo 33 respondentů a 15 z celkového počtu zapojených neví, jaká pozitiva či negativa integrace Ukrajinců do Česko republiky přináší.

Odpověď negativní: „S příchodem Ukrajinců máme zásah do státního rozpočtu, přicházíme o peníze, které by se dali využít ku prospěchu celému státu, ale nyní se musí dávat uprchlíkům. Peníze mohou využít i občané (znevýhodnění, tělesně postižení, nemocní s náročnou a drahou léčbou). Nemluvě o zaplnění pracovních míst.“

Odpověď pozitivní: „Díky příchodu Ukrajinců dochází k omezení bezprizornosti uprchlíků, lepší pochopení se na obou stranách, a to je dle mého po dlouhé době velké pozitivum. Jejich příchodem může docházet i k budoucímu míšení kultur (navíc my můžeme poznat jejich kulturu a oni zase naši).“

Odpověď popisující klady i zápory integrace: „Celá situace je naprosto žalostná, je hrozné, že v 21. století dovolíme další válku, dovolíme, aby velmoc útočila na bezbranný stát. Pozitivem integrace Ukrajinců je obsazení dlouhodobě neobsazených pracovních míst z důvodu neatraktivitu pro občany České republiky. Negativem, který vnímám, ale myslím, že to není chyba Ukrajinců je nedomyšlený postup při přijímání a následné

integraci. Ukrajínští obyvatelé byli přijati s vidinou krátké války. Ta už trvá, ale déle než rok, a co teď s nimi? To už nikdo neřeší.“

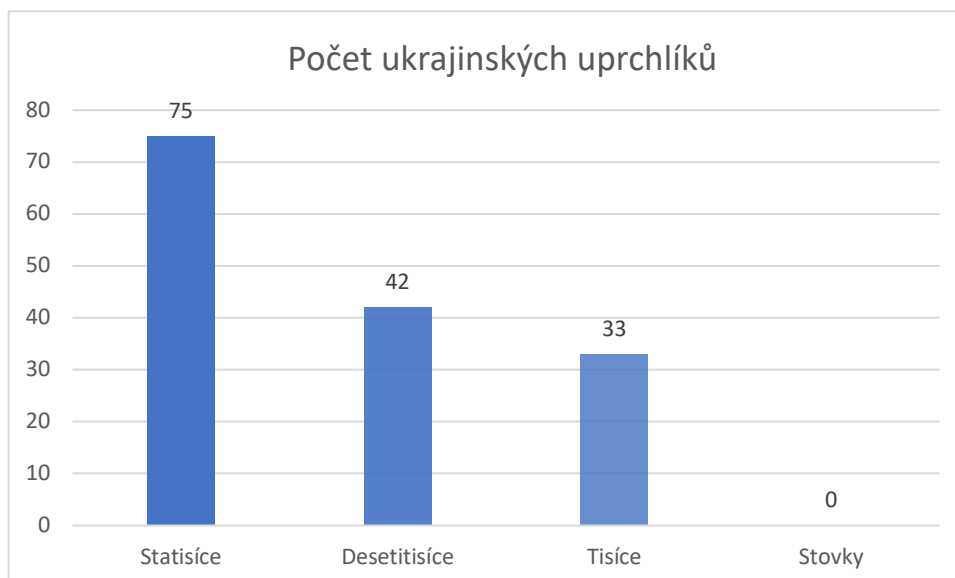
Zajímavé jsou jednotlivé pohledy lidí, kdy část české populace vidí obsazování pracovních míst, jako něco, co je českému obyvatelstvu odebráno. Zatímco jiní vidí tento fakt jako kladný pro ČR. Místa jsou dlouhodobě neobsazena a díky lidem přicházejícím z Ukrajiny se konečně zaplní.

Otázka č.18: Kolik ukrajinských uprchlíků je v současné době v ČR?

Poslední otázka dotazníkového šetření se stala i posledním předpokladem celé diplomové práce. Odpovědi v poslední otázce jsou opět uzavřené a respondent může jednu ze čtyř vybrat, dle vlastního uvážení:

- Stovky
- Tisíce
- Desetitisíce
- Statisíce

Graf č.17: Kolik ukrajinských uprchlíků je v současné době v ČR?

Přesně polovina zapojených studentů (75) do dotazníkového šetření zvolila odpověď „Statisíce“. Druhá polovina si své odpovědi rozdělila mezi „Desetitisíce“ (42) a „Tisíce“ (33). Odpověď „Stovky“ si v nezvolil nikdo z dotazovaných.

7.6 Diskuze a závěr

V této kapitole práce budou shrnuty výsledky dotazníkového šetření. Úvodní čtyři otázky v dotazníkovém šetření sloužily k získání více informací o respondentech. Dalo by se říci, že to byly otázky informativní, které zjišťovaly, kolik ze zapojených studentů byly ženy, kolik muži, dále jsme se v těchto otázkách dozvěděli věk, studovaný obor a zda respondenti studují bakalářské či magisterské studium. Výsledky šetření jsou rozepsány výše.

Má první výzkumná otázka byla, zda jsou studenti, kteří se zapojili do dotazníkového šetření pro, aby ČR přijímala uprchlíky (primárně je řeč o uprchlících z Ukrajiny) z oblastí postižených válečným konfliktem? Tato výzkumná otázka byla porovnávána průzkumem Akademie věd České republiky (2022) a s mou vlastní bakalářskou prací ve které je položená otázka na přijímání všech uprchlíků nejen na uprchlíky z Ukrajiny. Můj vlastní odhad byl, že více než 60 % zúčastněných bude souhlasit s přijetím ukrajinských uprchlíků. V již zmíněném průzkumu Akademie věd na podobnou otázku odpovědělo 10 % dotazovaných občanů, že jsou pro možnost trvalého usazení ukrajinských uprchlíků, další 62 % upřednostňuje pouze dočasné přijetí s následným návratem do země původu. V bakalářské práci 63 % studentů bylo pro přijímání uprchlíků do doby, než se budou moci vrátit do země svého původu. Pro získání, co nejlepší odpovědi nám v dotazníku sloužily otázky číslo 6 a 7. Obecnější otázka číslo 6 byla tázána na všechny přichozí uprchlíky, kdy 100 % dotázaných mužů a 68,6 % žen souhlasí s přijetím uprchlíků. Otázka číslo 7 byla již specifikována na ukrajinské uprchlíky, kde souhlas s přijímáním obyvatel z Ukrajiny byl enormní, konkrétně 92 %.

Druhou výzkumnou otázkou byl subjektivní pocit respondentů, tedy „*Ovlivňuje Váš pocit bezpečí přítomnost ukrajinských uprchlíků na území ČR?*“ Opět zde dochází k inspiraci v bakalářské práci, kde 72 % respondentů odpověděla, že jejich pocit bezpečí není ovlivněn uprchlíky. Na základě tohoto výsledku byl můj osobní odhad osob, kterým ovlivňuje pocit bezpečí přítomnost ukrajinských uprchlíků 25 %. Pro porovnání jsem zvolila i další zdroj, a to výzkum prováděný Ministerstvem práce a sociálních věcí, kde odpovědělo 27 % dotazovaných, že se v blízkosti ukrajinských uprchlíků necítí dobře, jejich pocit bezpečí je spojen s tím, zda Česká republika přijme více uprchlíků. V diplomové práci ke zjištění odpovědi sloučila otázka číslo 11, kde 80 % zúčastněných uvedlo, že jejich pocit bezpečí

není spojen s přítomností ukrajinských uprchlíků. Zbýlých 20 % odpovědí bylo velmi podobných. Respondenti uváděli, proč je jejich pocit bezpečí spojen s ukrajinskými uprchlíky: „*Ano. V našem okolí se objevují party uprchlíků, které demolují obecní mobiliář a obtěžují svým chováním lidi v okolí. Často pijí a chovají se agresivně (hajlují a malují po zdech hákové kříže nebo velká hořící písmena Z). Chápu, co prožívají, ale je to jiná kultura. Nerespektují naše tradice, morálku ani zvyky.*

*Poslední výzkumnou otázkou mé diplomové práce byla otázka „Jaká je realita pomoci uprchlíkům v konfrontaci se současnou situací?“ Tato otázka přímo navazuje na šetření v bakalářské práci, kde 41 % studentů odpovědělo, že by se rádi podíleli na pomoci uprchlíkům, ale neví jak. Právě toto tvrzení byl důvod zvolení poslední výzkumné otázky. V době vypuknutí konfliktu řada neziskových, státních i nestátních organizací v České republice zřídily transparentní účty pro Ukrajinu. Pro osoby, které budou tyto finance potřebovat. Zřídila se místa podpory, místa, kam mohou lidé donést potřebný materiál a věci, které pomohou ukrajinským uprchlíkům snížit náročnost jejich životů. V tu chvíli nebylo možné, aby člověk nezaregistroval alespoň nějaký typ pomoci lidem v nouzi. Tudíž 14. otázka podaného dotazníku slouží k tomu, abychom zjistili, jak se respondenti zachovají, pokud je celá situace reálná, pokud jsou vystaveni situaci tváří v tvář. Zda pomohou nebo se k pomoci otočí zády. Nejčastěji volenou (40 %) odpovědí v této otázce byla odpověď „*Ne*“ tedy, že se nepodíleli na humanitární pomoci Ukrajině. Pozitivní však je že 32 % respondentů pomohlo zasláním finančního příspěvku, 16 % zasláním oblečení, elektroniky a jiného potřebného materiálu a 10 % pomohlo jinou formou například: „*Jsem členem organizace, která spolupracuje s řadou uprchlíků. Já osobně jsem dala konkrétní věcné dary, konkrétním lidem, věděla jsem, co potřebují nejvíce, co se jim hodí. Nechtěla jsem pomáhat přes třetí stranu. Nejde o nedůvěru organizacím, ale spíše o stoprocentní jistotu, že se věci dostanou lidem v čas.*“*

Po sečtení veškeré pomoci respondentů nám však vychází pozitivní výsledek a to, krásných 58 % osob zapojených do pomoci směřující na Ukrajinu.

Po vytvoření dotazníku jsem si stanovila tři předpoklady, dle vlastního mínění, jak by mohli na část otázek odpovídat. První z nich uvažuje nad odpovídáním respondentů na otázku přijímáním či nepřijímáním uprchlíků do České republiky. Můj osobní předpoklad počítal

s převážně pozitivním postojem, že alespoň 60 % studentů bude pro přijetí. Předpoklad byl ovlivněn analýzou STEM (2022), kde vyslovilo 64 % občanů České republiky souhlas s přijímáním ze závažných důvodů (válka, pronásledování...) a vlastní bakalářskou prací, kde 59 % vysokoškolských studentů je pro přijímání uprchlíků do České republiky. K potvrzení či vyvrácení stanoveného předpokladu sloužila otázka č.6 „Měla by podle Vás Česká republika přijímat uprchlíky? (Ano, proč? Ne, proč?)“ Po vyhodnocení dotazníku bylo jasné, že se daný předpoklad nejen potvrdil, ale i razantně zvýšil. Ze 150 respondentů uvedlo 82,6 % svůj souhlas s přijímáním uprchlíků. Pouze 26 žen vyslovilo důrazný nesouhlas s přijímáním uprchlíků.

Postoj studentů zapojených do dotazníkového šetření bude v otázce humanitární pomoci kladný směrem k Ukrajině. Do celkové humanitární pomoci se dle daného předpokladu zapojilo více než 55 % respondentů. Tento předpoklad je dán výzkumem ústavu STEM (2022), který se na podobně položenou otázku dotazoval 1052 respondentů a necelých 73 % odpovědělo, že se aspoň částečně podíleli na humanitární pomoci. Mnoho studentů uvádělo v předchozích letech, že by rádi pomohli v otázce příchozích migračních vln, ale neví jak. Ve vyhodnocení bakalářské práce respondenti uváděli, že by se do pomoci uprchlíkům rádi zapojili, ale jak již bylo zmíněno neví jak (41 %). V momentě vypuknutí rusko-ukrajinského konfliktu vznikla řada fondů, sbírek, programů, sběrných míst atd... Mé osobní přesvědčení tkví ve víru dobroty mladých lidí, že pokud mohou pomoci a mají pomoc na dosah, nebudou váhat. Po vyhodnocení výsledků vidíme, že stanovený předpoklad byl téměř přesný. Respondenti se v 32 % zapojili finančním příspěvkem, v 16 % zaslali oblečení, elektroniku nebo jiný potřebný materiál, a v 10 % pomáhali jiným způsobem například: *„Ve městě, ze kterého pocházím byla uspořádána sbírka, do které jsem poskytla různé oblečení, povlečení, hračky a všemožné věci od celé rodiny. Následně jsem několik dní pomáhala tyto věci třídit a odesílat na Ukrajinu.“* Při sečtení jednotlivých skupin respondentů se dostáváme k číslu 58 % tedy o 3 % více než byl stanovený předpoklad.

Na třetí tedy poslední stanovený předpoklad jsem se snažila najít odpověď v poslední otázce celého dotazníku, tedy v otázce č.18: *„Kolik ukrajinských uprchlíků je v současné době v ČR?“*. Kdy je stanovený předpoklad, že respondenti budou v otázce počtu

ukrajinských uprchlíků na českém území nejčastěji volit odpověď „*Statisíce*“ (70 %). Předpoklad je primárně založen na osobní přesvědčení o informovanosti v tématu. Mimo toho je zde i porovnání s výzkumem zpravodajství ČT 24 (2023), ze kterého vyšel názor, že české obyvatelstvo odhaduje počet ukrajinských uprchlíků na 281 tisíc. Po zpracování výsledků se dozvídáme, že stanovený předpoklad byl mylný. Pouze polovina respondentů (50 %) zvolila odpověď „*Statisíce*“, tudíž se poslední předpoklad diplomové práce jako jediný nepotvrdil.

V závěru práce bych krátce zhodnotila kapitoly a jejich podkapitoly. V první kapitole teoretické části jsou popsány jednotlivé hlavní pojmy, které jsou při orientování v kontextu celé práce velmi důležité. V podkapitolách se pak dozvídáme více o migraci, migračních trasách, uprchlictví či hostitelství. Je zde popsán i Dublinský systém a jednotlivé pojmy, které se s problematikou spojují. V následujících kapitolách je popsáno uprchlictví v České republice a jeho vývoj před a po vypuknutí rusko-ukrajinského konfliktu. Osobní příběhy Ukrajinců, kteří museli opustit své domovy, aby zachránili svůj život. Dále cíle, definice a prostředky humanitární pomoci, její nástroje a celkové zapojení Evropské unie. Několik nevládních neziskových organizací je v diplomové práci představeno a je zde popsána jejich pomoc v již zmíněném konfliktu. Teoretická část práce končí detailním popisem pomoci na našem území příchozím ukrajinským uprchlíkům a popisem pomoci vyslané na Ukrajinu.

Po zpracování celé práce si uvědomuji, jak jsem vděčná za to, že mě celá situace uprchlictví, a to nejen v naší zemi, ale celosvětově, chytla za srdce. Takto složité, ale zároveň závažné téma by mělo být mnohem více zmiňováno. Nejde pouze o současný zde tolikrát zmiňovaný konflikt, ale o životy, které s každým z těchto konfliktů souvisí. Situace uprchlictví nemá lidi rozdělovat, ale naopak spojovat. Při pohledu na situaci na Ukrajině, v Sýrii nebo Afghánistánu může být vděčný za to, jak a kde žije. Střecha nad hlavou, pitná voda a dennodenní ruch městského života je luxus, který si každý nemůže dopřát. Téma migrace a uprchlictví není součástí pouze obyčejných lidí. Posledních pár měsíců se tato témata dostávají opravdu všude. Část inauguračního projevu Pera Pavla byla věnována právě Ukrajině. *„Znakem vyspělé země, a já Českou republiku za vyspělou považuji, je solidarita. Solidarita vnější i vnitřní, musíme být schopni pomoci těm, kdo si sami pomoci nemohou. Naše reakce na krize posledních let mě přesvědčily, že se umíme sjednotit za*

jeden cíl, přestože vidíme různé cesty k jeho dosažení. Jako každý, i my potřebujeme jiskru odhodlání, že daná věc má smysl. Když něčemu věříme musíme vystoupit z komfortní zóny, a jít za tím i v případě, že šance na úspěch je malá. Ukrajina nám i našim partnerům ukázala, že nezlomné odhodlání, je více než převaha a síla agresora. Právě jednotný středoevropský hlas bude důležitý, máme-li Ukrajině pomoci k vítězství. Naše vlastní historie by měla být důvodem, abychom v její podpoře nadále pokračovali. Pomáháme tím i sobě.“

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BAČUVČÍK, R. (2005). K terminologii neziskového sektoru. ŠKARABELOVÁ, Simona. *Definice neziskového sektoru, Sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru.

BALCAR, K. (2008). Základy kvantitativního šetření. *Československá Psychologie*, 52(6), 644.

BEJČEK, J. M. (2016). *Úvod do práce s rodinami migrantů s udělenou mezinárodní ochranou: právní aspekty uprchlictví, specifika sociální práce s rodinami uprchlíků, integrace a vzdělávání dětí a žáků z uprchlických rodin*. Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 16.

BERNATOVÁ, E. a kol., (2017). *Mladý zdravotník*. Český červený kříž.

Chaloupková, J. (2006). Postoje k imigrantům a dopadům migrace v evropských zemích. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 42(01), 57-80.

Čižinský, P., Valentová, E. Č., Hradečná, P., Holíková, K., Jelínková, M., Rozumek, M., & Rozumková, P. (2014). *Zahraniční zaměstnanci na trhu práce v ČR a ve vybraných zemích EU*. Sdružení pro integraci a migraci.

Drbohlav, D. (2015). *Ukrajinská pracovní migrace v Česku*. Charles University in Prague, Karolinum Press.

Guadagno, L. (2020). Migrants and the COVID-19 pandemic: An initial analysis. Geneva: International Organization for Migration.

Hauptfleischová, I. (2017). COLLIER, Paul: Exodus. Jak migrace mění náš svět. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 25(2), 349-354.

Heczko, S. (2007). *Pracovní texty k předmětu Mezinárodní ekonomické vztahy*. Fakulta sociálně ekonomická UJEP.

HONUSKOVÁ, V., FLÍDROVÁ, E., JANKŮ, L., (ed.) a kol. (2014). Dnes migranti – zítra uprchlíci? Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 196.

HORÁKOVÁ, M. (2003) *Mezinárodní migrace a migrace cizí pracovní síly*. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

JIRKA, L. (2021). Ukrajinská migrace do České republiky a její proměny v období epidemie COVID-19. *Lidé města*, 23(3), 331-352.

JERÁBEK, H. (1992). Úvod do sociologického výzkumu. Praha: Karolinum.

JUNCKER, J.C. (2017). State of the Union address. European Commission, 13.

kol Šír, J. A. (2017). *Ruská agrese proti Ukrajině*. Karolinum Press.

KREJČÍ, J. (2009). *Kvalita sociálně vědních výběrových šetření v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), s.195. Studie, sv. 53.

KOROTYČ, I. (2022). *Ukrajina na dosah: kronika války v mozaice lidských příběhů*. Přeložil MALENOVÁ, E. V Brně: CPress.

Kropáček, L. (2022). Islám: hledání cesty k zítřku. *Kulturní studia*, 10(18), 3-17

Marczyová, K., Medelský, J., & Odler, R. (2016). *Aktuálne problémy migrácie v Európe a jej ľudskoprávna dimenzia*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko v nakladatelství Eva Rozkotová, Beroun, 19-400.

MAREŠ, M. (2019). *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer.

MARINHO, Clotilde; HEINONEN, Matti. (1998). Dublin after Schengen: Allocating responsibility for examining asylum applications in practice. *Eipascope*, 1-12.

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., & LINHART, J. (1996). Velký sociologický slovník.

NIESSEN, J. (2000). *Rozmanitost a soudržnost: nové úkoly v oblasti integrace imigrantů a menšin*. Rada Evropy, 115.

NOVOTNÝ, J. (2008). Nevládní neziskové organizace na začátku 21. století. *Acta Oeconomica Pragensia*, 16(5), 57-65.

POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J. (2006). *Mezinárodní právo veřejné – zvláštní část*. 5. doplněné a rozšířené vydání. Praha: C. H, 66.

RÁKOCZYOVÁ, M. – TRBOLA, R. a kol. (2009): *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. 1. vydání. Praha: SLON.

SKUTIL, M. a kol. (2011). *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Portál.

ŠVAŘÍČEK, R. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. PORTÁL.

REICHL, J. (2009). *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Grada Publishing as.

RIEGL, M. (2010). Terminologie kvazistátů. *Acta Politologica*, 2(1), 57-71.

Rožňák, P., & Kubečka, K. (2018). *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Key Publishing sro.

UHEREK, Z., HONUSKOVÁ, V., GUNTER, V., OŠŤÁDALOVÁ, Š. (2015) *Migrace historie a současnost*. 1. vydání, Ostrava: Občanské sdružení PANT, 7–37.

9 Elektronické dokumenty

Akademie věd České republiky. Globální konflikty a lokální souvislosti. [online]. 2023 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5587/f9/pm221209.pdf

BULKA, Martin. Vojenské hodnocení konfliktu na Ukrajině. *Univerzita obrany* [online]. Brno, 2023 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z:

https://lib.unob.cz/UNOB_CZ/UNOB/MEDIA/EXP_STANOVISKA_UKRAJINA/0406%20Voje nske%20hodnoceni%20konfliktu%20na%20Ukrajine.pdf

BURÁŇOVÁ, K. CARE Česká republika. Ukrajina a jak pomáháme? [online]. [cit. 2022-12-03] Dostupné z: <https://care.cz/uncategorized/ukrajina-a-jak-pomahame/>

COE. Convention determining the State responsible for examining applications for asylum lodged in one of the Member States of the European Communities (Deposited with the Government of Ireland). *European Council Council of the European Union* [online]. [cit. 2023-02-09]. European Council Council of the European Union.

CVRČEK, Miroslav a David HORÁK. Čísla a mapy uprchlých Ukrajinců v ČR. Proč je tu i 50 tisíc dospělých mužů? [online]. Praha, 2022 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/valka-ukrajina-uprchlici-statistika-data-89758>

Červený kříž. Ukrajina aktuálně: naše pomoc pokračuje. [online]. 2022 [cit. 2022-12-03] Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/aktuality/ukrajina-prevzata-dalsi-pomoc>

České noviny. Vlna solidarity s Ukrajinou napříč českou společností pokračuje. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vlna-solidarity-s-ukrajinou-napric-ceskou-spolecnosti-pokracuje/2169314>

České noviny. ČR požádala EU o pomoc s uprchlíky, kapacity jsou vyčerpány. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cr-pozadala-eu-o-pomoc-s-uprchliky-kapacity-jsou-vycerpany/2176257>

Český statistický úřad. Ředitelství služby cizinecké policie ČR. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

Člověk v tísni. Válka na Ukrajině. [online]. 2022 [cit. 2022-12-03] Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/ukrajina>

Člověk v tísní. Uprchlíci v číslech. [online]. 2023 [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

ČT 24. Odhodlání ukrajinských uprchlíků je ohromující, nechtějí být závislí na pomoci. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/rok-velke-invaze/3564029-odhodlani-ukrajinskych-uprchliku-je-ohromujici-nechteji-byt>

DUDA, Kryštof. VIDEO: Takhle Putin vyhlásil válku. Chceme zabránit genocidě a nacismu, řekl. *TN.cz* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/455667-ruske-zaminky-pro-vaiku-chceme-zabranit-genocide-a-nacismu?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu

Evropská rada

Evropská rada. Reakce EU na ruskou invazi na Ukrajinu. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/timeline-eu-response-ukraine-invasion/>

Evropská rada. Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/#how>

Evropský konsensus o humanitární pomoci. Evropská komise [online]. 2022 [cit. 2022-12-01] Dostupné z: https://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/consensus_en.pdf, 2017

Evropský konsensus o humanitární pomoci. In: Úřední věstník Evropské unie. 2008. Dostupné z: http://www.mzv.cz/public/1a/10/c5/795902_713061_KonsensusCesky.pdf

Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské unie. Úřední věstník Evropské unie. 2008 C 115/47. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf

Ministerstvo vnitra České republiky.

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2022. Ministerstvo vnitra aktivovalo Plán připravenosti na migrační vlnu a zřídilo informační linky pro občany Ukrajiny. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-aktivovalo-plan-pripravenosti-na-migracni-vlnu-a-zridilo-informacni-linky-pro-obcany-ukrajiny.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2018. Dublinský systém. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2015. Aktuální informace o migraci. Často kladené dotazy. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-casto-kladene-dotazy-casto-kladene-dotazy.aspx.

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2018. Postoj české veřejnosti k uprchlíkům. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/postoj-ceske-verejnosti-k-uprchlikum-v-pruzkumech-verejneho-mineni-cvvm-v-sirsim-kontextu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2020. Čtvrtletní zpráva o migraci IV. 2020. [online]. 2023 [cit. 2023-03-18] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvtletni-zprava-o-migraci-za-4-ctvtleti-2020.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2021. Čtvrtletní zpráva o migraci IV. 2021. [online]. 2023 [cit. 2023-03-18] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvtletni-zprava-o-migraci-za-4-ctvtleti-2021.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2022. Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládání dopadů migrační krize související s invazí Ruské federace na Ukrajině. 2022 [online]. 2023 [cit. 2023-04-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA České republiky, 2023. Slovníček pojmů. [online]. 2023 [cit. 2023-04-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Ministerstvo práce a sociálních věcí.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2022. Metodické doporučení MPSV k poskytování SPOD nezletilým cizincům bez doprovodu. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Metodicke_doporuceni__MPSV_c.1_2_016_k_postupu_obec_nich_uradu_obci_s_rozsirenou_pusobnosti_pri_po.pdf/b701a25d-7e2c-20fa-75f4-15db40a9ec95

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2022. Situace uprchlíků z Ukrajiny. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2786931/Analyza_situace_uprchliku_CENSUS_14072022.pdf/1650e3f6-8c1f-a2af-5f3a-b1acdb0bd0ee

NHÚ AV ČR, v.v.i. Národohospodářský ústav Akademie věd ČR. *Zpravodajství* [online]. 2023 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://idea.cerge-ei.cz/zpravy/vyvoj-postoju-ceske-verejnosti-k-uprchlikum-z-ukrajiny>

OSN. *UOPPU: Úmluva o právním postavení uprchlíků*. [online] 2023. [cit. 2023-03-13] Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf>.

Operační strategie humanitární pomoci ČR pro rok 2021. Ministerstvo zahraničních věcí od: ČR <https://www.mzv.cz/file/4148544> [online]. 2022 [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/file/4148544> Web_Strategie_HP_2021.pdf. 2020

Podkladový materiál Ministerstva vnitra pro poslance Parlamentu ČR 39. schůze PČR – bod Informace vlády ČR o migrační krizi [online]. In.: 2015, s. 24 [cit. 2021-7-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/informace-vlady-cr-o-migracni-krizi.aspx>

Policie ČR. Nelegální migrace v České republice v období od 1. ledna 2020 do 30. listopadu 2020. In: *Policie České republiky* [online]. 2023 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-cr-v-obdobi-od-1-1-2020-do30-11-2020.aspx>

SOCTA, Serious and Organised Crime Threat Assessment. In: *Europol* [online]. 2021. [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/socta-report>

STEM, Ruská agrese proti Ukrajině: Analýza nálad české veřejnosti. [online]. 2023 [cit. 2023-04-08] Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2022/04/STEM_Ruska_agrese_proti_Ukrajine_analyza_nalad_ceske_ve_rejnosti_VER.pdf

STEM, Hodnocení vztahu občanů české republiky k vybraným zemím Evropy. [online]. 2023 [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.stem.cz/hodnoceni-vztahu-obcanu-ceske-republiky-k-vybranim-zemim-evropy-a-sveta-behem-valky-na-ukrajine/>

Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky: 2018-2030. In: Česká rozvojová agentura: o nás: základní dokumenty [online]. 2022 [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf

The Fundamental Principles of the International Red Cross and Red Crescent Movement. [online]. 2022 [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: www.icrc.org/eng/resources/documents/red-cross-crescent-movement/fundamental-principles-movement-1986-10-31.htm, 2020

TRAMBA, D. 2021. *Třicet let od rozpadu SSSR: Ukrajinci mají svobodu, ale žijí v chudobě*. [online]. [cit. 2023-04-03] Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/tricet-let-od-rozpadu-sssr-ukrajinci-maji-svobodu-ale-ziji-v-chudobe/>

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

UNHCR. CRISP, J. *Africa's refugees: patterns, problems and policy challenges*, New Issues in Refugee Research. Geneva: 2000.

UNHCR. Nezletilí bez doprovodu a odloučené děti. *Aktuálně* [online]. 2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/102-czco-vsechno-delamepece-o-zranitelne-skupiny-osobnezletili-bez-doprovodu-a-odloucene-deti-html.html>

UNHCR. Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky: O nás [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/o-nas.html>

UNHCR.Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky: Pražská kancelář UNHCR [online]. 2023 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/o-nas/unhcr-v-ceske-republice.html>

Vláda České republiky.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. Vláda kvůli migrační krizi vyhlásila od pátku nouzový stav, schválila i další pomoc pro Ukrajinu a návrh na zvýšení výdajů na obranu. *Aktuálně* [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-kvuli-migracni-krizi-vyhlasila-od-patku-nouzovy-stav--schvalila-i-dalsi-pomoc-pro-ukrajinu-a-navrh-na-zvyseni-vydaju-na-obranu-194695/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. Informace v souvislosti s invazí Ruska na Ukrajinu. *Aktuálně* [online]. 2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/informace-v-souvislosti-s-invazi-ruska-na-ukrajinu-194507/>

Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu [online]. 2022 [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/udalosti/slovník/index_odbor_info.html, 2005.

World Bank Group. *Forced Displacement and Mixed Migration in Horn Africa*.

Washington: The World Bank. 2015.

Česká republika

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

ČESKO. Zákon č. 240 ze dne 28. Června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (zákon o krizovém řízení). [online] IN: Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 73.

Mezinárodní smlouvy

Ženevská úmluva: Sdělení č. 208/1993 Sb., ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků.

10 Seznam tabulek

Tabulka č.1: Počet ukrajinských státních občanů na území České republiky (oficiálně registrovaní)

Tabulka č.2: Věk a počet respondentů, kteří se účastnili výzkumu

11 Seznam Map

Mapa č.1: Migrační cesty do Evropy za rok 2015

Mapa č.2 Počet ukrajinských uprchlíků na 1000 obyvatel v roce 2022

12 Seznam grafů

Graf č.1: Vývoj nelegální migrace v ČR od roku 2009-2021

Graf č.2: Podíl respondentů zapojených do výzkumu

Graf č.3: Studované obory respondentů

Graf č.4 Zorientování v pojmech uprchlík a migrant

Graf č.5: Měla by podle Vás Česká republika přijímat uprchlíky?

Graf č.6: Měla by Česká republika přijímat ukrajinské uprchlíky?

Graf č.7: Souhlasíte s udělováním humanitárních dávek ukrajinským uprchlíkům?

Graf č.8: Souhlasíte/nesouhlasíte s uvedenými humanitárními dávkami pro ukrajinské občany?

Graf č.9: Azylový dům pro ukrajinské uprchlíky ve svém okolí?

Graf č.10: Ovlivňují ukrajinští uprchlíci Váš pocit bezpečí?

Graf č.11: Znáte osobně ukrajinského uprchlíka?

Graf č.12: Debata o přijímání/odmítání uprchlíků mě...

Graf č.13: Podíleli jste se na humanitární pomoci Ukrajině?

Graf č.14: Míra solidarity Čechů se v průběhu válečného konfliktu na Ukrajině....

Graf č.15: Postoje Čechů k uprchlíkům vnímám jako...

Graf č.16: Jaká pozitiva/negativa přináší podle Vás integrace Ukrajinců do ČR?

Graf č.17: Kolik ukrajinských uprchlíků je v současné době v ČR?

13 Přílohy

Příloha č.1: Dotazník

Vážení respondenti,

Jmenuji se Viktorie Mňuková a jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce. Tématem je Uprchlíctví v České republice v kontextu současné migrace z Ukrajiny. Vše je anonymní a zjištěné informace poslouží pouze pro zpracování mé práce.

Děkuji za Vaši spolupráci.

1. Pohlaví

- Žena
- Muž

2. Věk

- Otevřená odpověď

3. Studujete

- Bc.
- Mgr.

4. Obor

- Otevřená otázka

5. Víte, jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem?

- Otevřená odpověď

6. Měla by podle Vás Česká republika přijímat uprchlíky? (Ano, proč? Ne, proč?)

7. Měla by podle Vás Česká republika přijímat ukrajinské uprchlíky?

- Ano
- Ne

8. Souhlasíte s udělováním humanitárních dávek ukrajinským občanům, kteří uprchli před válečným konfliktem do České republiky?

- Ano
- Ne

9. Označte na škále do jaké míry souhlasíte/nesouhlasíte s uvedenými humanitárními dávkami pro ukrajinské občany, kteří uprchli před válečným konfliktem do České republiky:

- Humanitární dávka- pomoc na úhradu základních životních potřeb
- Mimořádná okamžitá pomoc- nezbytné jednorázové výdaje (bydlení, strava, hygiena)
- Příspěvek pro solidární domácnost- příspěvek osobě, která bezplatně poskytla cizinci ubytování
- Kurzy češtiny
- Nevadí mi poskytování finančních dávek Ukrajincům

10. Vadilo by Vám, kdyby se ve vašem okolí zřídil azylový dům pro ukrajinské uprchlíky?

- Rozhodně ne
- Spíše ne
- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Nevím

11. Ovlivňuje váš pocit bezpečí přítomnost ukrajinských uprchlíků na území ČR?

- Ano
- Ne

Pokud jste odpověděli ano, napište prosím, jak/proč?

12. Znáte osobně nějakého uprchlíka z Ukrajiny?

- Ano
- Ne

13. Společenská debata kolem přijímání, či odmítání přijetí uprchlíků mě...

- Velice zajíma
- Zajímá
- Příliš nezajímá
- Vůbec nezajímá
- Nevim

14. Podíleli jste se na humanitární pomoci Ukrajině?

- Ano, zasláním finančního příspěvku
- Ano, zasláním oblečení, elektroniky nebo jiným materiálem
- Ano, poskytli jsme ukrajinskému občanovi bydlení
- Ne
- Jiné..

15. Míra solidarity Čechů se v průběhu válečného konfliktu na Ukrajině

- Zvýšila
- Snížila
- Stagnuje

16. Postoje Čechů k uprchlíkům vnímám jako...?

- Xenofobní
- Realistický
- Vstřícný
- Naivní
- Jiné...

17. Jaká pozitiva/ negativa přináší podle Vás integrace ukrajinců do ČR?

- Otevřená odpověď

18. Kolik ukrajinských uprchlíků je v současné době v ČR?

- Stovky
- Tisíce
- Státisíce
- Desetitisíce